

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXL. évfolyam • 2005. november

ALAPÍTVÁ

1862-BEN

Emlékek a Duna-Tisza közti erdőgazdálkodásról

Szerény kivitelű, de annál tartalmasabb kiadványt jelentetett meg Az OE Kecskeméti Helyi Csoport támogatásával a Kiskunsági Erdészeti és Faipari Rt. Lényegében az elmúlt 50 év térségi

erdőgazdálkodásának történetét dolgozta fel *Mihályka Tibor*. A szerző írja ajánlójában: „Mindazon erdészek és erdőgazdasági dolgozók emlékére ajánlom szeretettel és tisztelettel ezen emlékeztetést, akik az államosítást követő első évtizedekben áldozatos munkájukkal részesei, közreműködői voltak a magyar erdőgazdálkodás és erdőgazdaságunk dinamikus fejlődésének. Megvalósították a Duna-Tisza közti homokhátság – Alföld – fásítási programját. Pedig emberfeletti munkát kellett végezniük, évről évre megküzdeni az Alföld szeszélyes, szélsőséges időjárásával, a tavaszi viharos erejű – homokporfelhőket görgető – széllel és az aszályos nyarakkal. De küzdelmük sikeres volt, mert az Alföld 1945. évi 7%-os erdőszűrségét két évtized alatt közel a duplájára növelték. Ezen nagyszerű emberek megérdemlik, hogy munkásságuk emléke fennmaradjon, és mementőként álljon az ifjabb erdészgeneráció előtt.”

Valóban, az alkotóközösség (szerkesztők, lektor, fotósok, közreműködők) a jövő számára forrás értékű kötetel gazdagították az erdészeti szakirodalmat.

Az erdészeti oktatás története

Háromrészes DVD-n jelent meg az erdészeti oktatás története a Nyugat-Magyarországi Egyetem soproni Erdőmérnöki Karának gondozásában. „Az erdészeti felsőoktatás történetének legfontosabb

állomásait felidéző sorozat az oktatás egykori és jelenlegi helyszíneinek bemutatásán túl a hajdani és mai diákok, oktatók, a magyar erdőgazdálkodás jelentős személyiségeinek visszaemlékezésével eleveníti meg az erdészeti felsőoktatás mérföldköveit. Az alma materben az oktatás mindenkor összekapcsolódott a természet törvényeinek megismerésére irányuló igényes kutatómunkával és a szakmaszeretettel. A diákélet Európában is egyedülálló, különleges szokásait, az oktatók, hallgatók között kialakult bensőséges kapcsolat révén különleges hangulatú intézményben élő hallgatók életébe kap bepillantást a néző, akit talán megérint a közel két évszázados képzés szelleme. Ennek reményében ajánljuk e filmet minden érdeklődőnek.”

dr. Mészáros Károly,
dékán, alias Charlie

dr. Varga Szabolcs,
dékánhelyettes, alias Nagykarom és

dr. Péterfalvy József,
dékánhelyettes, alias Bibe

A somogyi erdőért

A 2005. év gyönyörű októbert hozott – nem csak az időjárást illetően. A SEFAG RT. szempontjából egyebekben is emlékezetes volt 2005. októbere. Az eseménysorozat október 23. megünneplésével kezdődött, amelyen *dr. Radnai Szilárd* jogtanácsos ünnepi beszédében emlékezett meg '56. hőseiről.

1992 óta hagyomány, hogy az októberi ünnepen kitüntetésekkel „honorálják” munkatársaik kiemelkedő teljesítményeit. A Somogyi Erdőkért aranygyűrűs kitüntetést idén Regös István nyugalmazott üzemgazdasági osztályvezetőnek, *Témun Jánosné*nek, a Barcsi Erdészet főkönyvelőjének és *Gordán Gábornak*, a Kaposvári Erdészet igazgatójának adta át *Barkóczi István* vezérigazgató. 1997 óta bővült a kitüntethetők köre: Elismerő Oklevél kitüntetésben és pénzjutalomban részesül az egységek és a központ egy-egy dolgozója.

Idén *Zétényi Zoltán* erdőmérnök-újságírónak, a ForestPress internetes honlap szerkesztőjének fotóiból rendeztek kiállítást – a kissé talányos című, *Bőség és szükség* című válogatásból. A kiállítás anyaga két – egymástól jelentősen eltérő – témakört kapcsol össze. A *bőség* a természeti szépségek sokaságát, a *szükség*, a világ különböző részein fellelhető szegénységet mutatja be. A tárlatot *Faragó László* újságíró ajánlotta a résztvevők figyelmébe – rendkívül hangulatos, érzékletesen. A kiállítás egy hónapon keresztül fogadta a látogatókat, természetesen a város lakosságát is.

Kép és szöveg: **Detrich Miklós**

A harmadik oldal

Az Erdészeti Lapok olvasói közül bizonyára kevesen tudják, hogy egy-egy írás bány „szülőcsatornán” megy keresztül a megjelenésig. De nemcsak szaklapunkra igaz mindez, hanem azokra a kiadványokra is, melyeket szakirodalomnak nevezünk. Ezen munkák egyik legfontosabb állomása a korrektúrázás, amikor az írást a magyar nyelv aktuális helyesírási szabályai szerint veszi górcső alá a korrektor. Ebbe a munkába nemcsak kíváncsi, alapos helyesírási ismeretek kellene, hanem néhány kötet „szakirodalom” is, ami segít eligazodni, mint az idegen szavak szótára, szólások és közmondások, szövegalkotás, stílus, nyelvváltozatok, szinonimaszótár, értelmező szótár stb. Ezek a segédeszközök járulnak hozzá abhoz, hogy a sajtóterméket vagy a kiadványainkat olvasó Grétsy László professzor is elégedetten csettintsen. Honnan tudhatná a szerző, hogy miért írják egybe a szinonimaszótárt és miért kettőbe az értelmező szótárt. Például biztos lehet-e abban, hogy helyesen jár-e el akkor, amikor az árbocakácot rövid o-val írja, mert valóban rövid o-val kell írni.

Kétségtelen, hogy mindentudó erdész-szerzőinknek sokat segít a számítógép helyesírási ellenőrzője, de bizony szép számmal akadnak, akik még a hagyományos íróeszközökkel rögzítik gondolataikat. Ám a számítógép instrukcióira se vegyük be azt a bizonyos mérget. Akkor járunk el helyesen, ha nem hisszük magunkat tévedhetetlennek, és a nagy nyilvánosságnak szánt írásokat profi korrektorral fésültetjük meg.

Ezúton kérem az Erdészeti Lapokba írni szándékozókat, hogy fordítsanak különös figyelmet az írásuk terjedelmére. Nem juthat ugyanis annál bálátlanabb feladat a szerkesztőnek, mint amikor mások gondolatait terjedelmi okok miatt kell megnyirbáltatni. Gyakori az egyes fejezetek témán belüli ismétlődése is a megjelent írásokhoz viszonyítva, ami a szerkesztő ollójának basználatahoz vezet, rosszabb esetben a közlést nehezíti.

Az utóbbi időben egyre gyakrabban kapok különféle szakmai kiadványokat, könyvet, füzetecskét, CD-t, DVD-t borítóval stb. Némelyikben olykor nemcsak alapvető helyesírási hibákat találunk, hanem bosszantó stiláris és formai tévedéseket is. Javasolom tehát mindazoknak a tollforgató kollégáknak, akik írásaikkal a Parnasszus hegyére igyekeznek, hogy ne sajnálják az időt és fáradságot a hozzáértővel való együttműködésre, nehogy „odaferint” megmosolyogják őket.

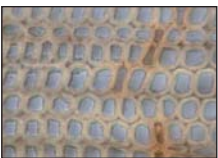
Pápai Gábor

Tartalom

Mátyás Csaba:
Az IUFO 22. Világkongresszusa322

Rédei Károly:
A gyökérsarjról történő akácfelújítás324

Bán István:
Az erdei vadkár és a gímszarvas Magyarországon325

Molnár Sándor:
A közönséges boróka fájának tulajdonságai és ipari felhasználása328

Andrési Pál: 120 éves szakiskola329

Szikra Dezső: 15 éve újra együtt330

Pápai Gábor:
Bartha Pál példája331

Keresztes György: FAO konferencia Királyréten.....332

Bús Mária:
Hogyan újítja a természet a tölgyeseket?334

Pápai Gábor: Széldöntés a nyírségi erdőkben.....336

Járasi Lőrinc: Sza-sza-szakestélyt tartottunk338

Még mindig a 2006. évi erdészeti költségvetésről.....340

Csóka György: Szontagh Pál 80 éves341

Járasi Lőrinc:
A kamarától a házilag os erdőgazdálkodásig342

Kaán Károly verseny 13. alkalommal343

Könyvismertetés344

A jogász válaszol346

Mutb Endre: 50 év után ismét Sopronban347

Rónai Ferenc: 120 éves a soproni erdész-iskola348

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXL. évfolyam 11. szám (november)
FŐSZERKESZTŐ: **PÁPAI GÁBOR** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **DR. SZIKRA DEZSŐ**
A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI: Andrési Pál, Apatóczy István, dr. Bartha Dénes, Detrich Miklós, Greguss László Géza, dr. Járasi Lőrinc, Mihályfalvy István, dr. Sárvári János, Temesvári Erik, Zétényi Zoltán.
SZERKESZTŐSÉG: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon/fax: 201 77 37 • Mobil: 06 30 97 15 255 • e-mail: erdlap@mtesz.hu
KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1027 Budapest, Fő u. 68. • FELELŐS KIADÓ: **CSERÉP JÁNOS elnök**
Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc
A kézirat lezárva: 2005. november 08.
ISSN 1215-0398
Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.
A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.
A címlapon: Őszi reggel. Fotó: Pápai Gábor

Az IUFRO 22. Világkongresszusa

2005. augusztus 8-13. között került megrendezésre az Erdőkutató Intézmények Nemzetközi Szervezetének (IUFRO) huszonkettedik világkonferenciája Brisbane-ben, Ausztráliában. Hazánkat dr. Szabó Ilona és a két szerző képviselte.

A Kongresszuson több mint 60 ország közel 2500 küldötte vett részt, akik a biotechnológiától a falemeziparig és az oktatástól a környezetvédelemig az erdészet- és fagazdaság teljes vertikumát képviselték. A résztvevők közel 800 előadás és még ennél is több poszter közül választhatták ki a számukra érdekesnek ítélt témákat. Komoly szervezői erőfeszítést igényelt, hogy a Kongresszust ne darabolják szét a specializált szakterületek; a plenáris jellegű előadásokat szintetizáló, több szakterületet átfogó témáknak tartották fenn. Az egymással párhuzamos munkacsoportülések számát korlátozták (így is nagyon nehezen lehetett követni őket) és a nagy számú posztert is tématerületekre koncentrálni mutatták be.

A konferencia mottója: „Mérlegen az erdő: a hagyomány és a technológia kapcsolata”. Az egyes szekciókban elhangzott előadások ennek megfelelően a szűkebb értelemben vett erdészeti tudományokon messze túlmutattak. Az öt vitaindító előadás mindegyike az erdészeti és fagazdasági politika és a hozzá kapcsolódó területek egy-egy szeletét reprezentálta (környezeti politika, természeti kincsek, trópusi erdők védelme, fejlődő országok erdő- és fagazdasága, valamint tartamosság és a faipar témakörökben).

Az egyre erősödő társadalmi-politikai elvárásoknak elébe menve a Kongresszus a hagyományos erdészeti témák

mellett súlypontját a szociális-jóléti és környezeti kérdésekre helyezte át. Kiemelkedő gyakorisággal szerepeltek olyan aktuális, „forró” témák, mint az erdők szerepe a szénmegkötésben, a biodiverzitás és a vízminőség megőrzése, az erdők egészségi állapota, a politika és erdőgazdálkodás kapcsolata; a diverzitás

(faji és genetikai) jelentősége; továbbá a klímaváltozás különböző vetületei. De hallhattunk előadásokat a bennszülöttek és az erdészeti vállalkozások kapcsolatáról, az erdészeti felsőoktatás átalakulásáról, a politika és tudomány kapcsolatáról vagy az emberi egészség és az erdők kapcsolatáról. Általánosságban elmondható, hogy az elhangzott előadások jelentős része nem a faanyag, mint megújuló nyersanyagnak a megtermeléséről és hasznosításáról szólt (azok is inkább csak az ültetvényeszerű erdőgazdálkodás problémáit taglalták), hanem az erdők egyéb funkcióinak jelentőségét elemezték.

Az előadások kapcsán érzékelhető volt az erdőgazdálkodás és azon belül az erdészeti-faipari kutatás jövőjéért világszerte megfogalmazott aggodalom. Az ágazatban mind a gazdálkodás, mind a kutatás területén egyre nagyobb számban jelennek meg más érdekek

A Brisbane-i városi botanikus kertben egy mesterséges esőerdőben is sétálhatunk

képviselői, akik fokozatosan átformálják az erdészet h a g y o m á n y o s imázsát. A kutatásban világjelenség, hogy a rendelkezésre álló keretek c s ö k k e n n e k (egyetlen kivétel a Koreai Köztársaság), az intézményi bázis – beleértve az egyetemi bázist is – gyengül. Többen megfogalmazták azt az igényt, hogy mind a kutatásnak, mind

az oktatásnak sürgősen alkalmazkodnia kell a világban tapasztalható változásokhoz: a tudomány művelőinek meg kell találni az utat a gyakorlati felhasználókhoz, a szakmai és politikai döntéshozókhoz. A nagyon erős természettudományos szemléletet minél gyorsabban ki kell egészítse egy egészséges társadalomtudományi, különösen szociális szempontokat érvényesítő megközelítés. Egyre kevésbé lehetséges az erdészettudományt szűk szakmai alapon művelni: a jövő a nemzetközi hálózatké, ahol az erdészet-faipar mellett más területeknek is helyet kell adni, mint a „tájtudomány”, környezettudomány, fenntartható fejlődés, szociológia stb.

A következő világkongresszust 2010-ben a dél-koreai Szöulban rendezik. Igaz, hogy ez a helyszín sincs a szomszédban. Az IUFRO az elmúlt időszakban is támogatta a fiatal kutatók részvételét rendezvényein, ezért nekik nem árt már most feljegyezni a naptárba az időpontot.

Akit a konferencia részleteiben érdekel, a részleteket világhálón is elolvashatja: www.iufro2005.com

Az IUFRO-ról dióhéjban

Az Erdőkutató Intézmények Nemzetközi Szövetsége (IUFRO) politikailag független (NGO) kutatás-koordináló szervezet, amely tagdíjából tartja fenn magát. Néhány önkéntes donor-ország mellett a fő támogatást Ausztriától kapja. Az osztrák kormány tartja fenn a néhány fős titkárságot Bécsben, aminek külön érdekessége, hogy a titkárság két évvel ezelőtt ugyanabba az épületbe költözött, ahol több mint száz éve, az alapító német és osztrák-magyar kuta-

Pillantás a Brisbane folyó partján kialakított belvárosi strand-parkból a city felhőkarcolóira – a felvétel „télén” készült! (fotó Mátyás Cs.)

tóintézetek (köztük az ERTI jogelődje) megegyeztek a szervezet létrehozásában. A Bécs-Mariabrunn-i egykori kolostorépületben márványtábla emlékeztet az eseményre.

Az IUFRO az erdészeti tudományos együttműködés egyedülálló világhálózata. Az egykori közép-európai kezdetekből valódi világszervezetté nőtte ki magát, több mint 650 kutatóintézet és egyetem kutatómunkáját integrálja. A tagok között még mindig Európa dominál (az ausztrálok ezért tréfásan EUFRO-nak becézik) mintegy 230 intézménnyel, ebből 60 tagintézmény esik az egykori Kelet-Európára. A 148 amerikai és 125 ázsiai tag azonban jelzi a hangsúlyok lassú, de folyamatos eltolódását az erdőgazdálkodás közép-európai értelmezésétől egy új, globális paradigma felé!

A kutatás-szervezés az IUFRO nyolc divízióján belül működő több száz munkacsoport feladata. A szervezet saját publikációkat is megjelentet átfogó témákban, így pl. az erdőművelés, erdészeti politika, környezetvédelem területén, főleg angol nyelven. Emellett néhány kiemelt területen önálló projek-

teket is fenntart az IUFRO, ezek közül a legfontosabb a Globális Erdészeti Információs Rendszer (GFIS), amely mindenfajta erdészeti információ hozzáférhetőségét és a nemzetközi tudományos együttműködést hivatott világszerte segíteni. A GFIS program mellett megemlítendő a nemrég elindított Világ-Erdő-Társadalom-Környezet program, amely integrálni kívánja az erdészettel szemben jelentkező új kihívásokat.

A szervezet aktivitására jellemző, hogy az elmúlt 5 év alatt összesen 336 konferenciát, workshop-ot rendeztek 62 országban, vagyis a földkerekségen 5-6 naponként nyitnak meg valahol egy IUFRO rendezvényt. A figyelemreméltó tudományos aktivitás ellenére azonban ez a szervezet is szembesül a tudomány és a gyorsan változó társadalmi igények közötti szakadék mélyülésével. Ennek elébbemenve, az IUFRO a jövőben *a döntéshozók és a politika globális információ-szolgáltatója* kíván lenni mindazokban a tudományos kérdésekben, amelyek az erdőt és környezetét érintik.

Az IUFRO általában 5 évenként tart Világkongresszust, az eddigi 21-ből egy

Magyarországon, 1936-ban került megrendezésre, melynek elnöke *Roth Gyula* professzor volt. A Világkongresszus egyben tisztújító rendezvény is. Számos tisztségviselő megvált pozíciójától, így e sorok írója, a genetikáért felelős helyettes divízió-koordinátor tisztről mondott le, helyet adva a fiatalabb generációnak. Az eddigi finn elnök, *R. Seppala* helyett az IUFRO soros elnökéül *D.K. Lee-t* választottuk (Koreai Köztársaság), helyettesei *J. Innes* (Kanada) és *N.E. Koch* (Dánia) lettek. Az új vezetésben (divíziók és igazgatótanács) Kelet-Ázsia és Amerika pozíciója tovább erősödött. Az európaiak aránya egy harmad alá csökkent, ami még mindig jól jelzi Európa kivételes elkötelezettségét a tartamos erdőgazdálkodásért.

További információkért javasoljuk felkeresni a www.infro.org, illetve a www.iufro.org/scince/gfis/ honlapokat. Bár hivatalosan az IUFRO a német, spanyol, francia és kínai nyelvet is alkalmazza, az információk zöme természetesen angolul férhető hozzá.

(folytatjuk)

Mátyás Csaba

Az Amazonas gyorsan lélegzik

A dél-amerikai Amazonas-medence folyói gyorsabban lélegeznek – és gyorsabban is forgatják vissza a légkörbe az üvegházhatású szén-dioxidot, mint azt eddig bárki is gondolta. Az Amazonas vidékén a szén-dioxid formájában levegőbe jutó szén legnagyobb része legfeljebb öt évet tölt fák és más növények leveleiben, illetve a környék földjébe zárva. Ez az idő sokkal rövidebb, mint ahogyan a kutatók eddig vélték. A Nature-ben nemrég közzétett eredmény megváltoztathatja a globális szénkörforgásról, a szénnek a föld, a légkör és a vizek közti kicserélődéséről kialakított képünket. Ebből a szempontból különösen fontosak azok a folyamatok, amelyek a levegőből szén-dioxidot vonnak ki, és az abban lévő szén olyan formában juttatják a talajba vagy a vizekbe, amelyekben hosszabb időn át tárolódhat.

A szén szerves vegyületekben (például a növényekben, a biomasszában) és szervetlen vegyületeken (például a légköri szén-dioxidban) van jelen. A növények fontos szerepet játszanak e két forma egymásba alakításában: a fo-

toszintézisben a légköri szén-dioxid szerves vegyületté beépül a biomasszába, majd a biomassza bomlása során ismét szén-dioxid keletkezik. Az Amazonas medencéjében a folyókból a legutóbbi öt év során vett minták izotópos vizsgálata azt mutatja, hogy a folyók sokkal nagyobb szerepet játszanak a szén-dioxid légkörbe való visszajuttatásában, mint azt korábban vélték.

Emilio Mayona, a Washington Egyetem oceanográfusa elmondta, hogy eddig úgy gondolták: a közel 3,8 millió négyzetkilométeres Amazonas folyó medencéjének trópusi erdői a fotoszintézis során gyorsan kivonják a szén-dioxidot a levegőből, és a szénét évtizedekig vagy évszázadokig megkötve tartják. Az új mérési adatok azonban rácăfolnak erre. Az eddigi legnagyobb, egyetlen vízgyűjtő területen végzett szénizotópos kormeghatározás során kimutatták: abban a hatalmas mennyiségű szén-dioxidban, amely visszakerül a levegőbe, sokkal „fiatalabb” a szén, azaz a folyó vitathatatlanul gyorsabban lélegzik, mint azt eddig gondolták.

A folyókba a földről fadarabok, lehullott levelek és egyéb szervezetek jut-

nak. Ezeket ott a rovarok, a halak és a mikroorganizmusok lebontják, és rövid idő alatt szén-dioxid formájában visszajuttatják a levegőbe, amit aztán az amazonasi esőerdők ismét magukba zárnak.

Az emberi beavatkozás következtében folyamatosan változnak a földhasználati szokások, módosul a növényzet eloszlása és más tényezők is. Az ökoszisztéma és a szén körforgása meglehetősen gyorsan reagál mindeyre.

Forrás:

(Élet és Tudomány)

Radnóti Miklós:

Naptár

November

Megjött a fagy, sikolt a ház falán, a holtak foga koccan. Hallani. S zizegnek fönn a száraz, barna fán vadmirtuszok kis ősz bozontjai. Egy kuvik jóslatát hullatja rám; félek? Nem is félek talán.

A gyökérsarjról történő akác-felújítási mód megválasztásának fatermési kritériumai

Bevezetés

Az akác meghatározó szerepet játszik a magyar erdőgazdálkodásban. Közel 400 ezer hektáron tenyészik, a magyar erdők több mint 22 %-át akácosok alkotják. Felújításuk témaköre ugyanakkor a fafaj termesztés-fejlesztésének egyik sarkalatos, s sokat vitatott pontja. A felújítás módjának megválasztása erdőrésztlet mélységű elemzést igényel. Tudvalevő, hogy az erdőgazdálkodók egy része elsősorban költség-megtakarítás céljából, a természetes (gyökérsarjról történő) felújítást helyezi előtérbe a ma még nagyjából teljes talaj-előkészítést feltételező mesterséges felújítással szemben.

Akácosok sarjztatása során mindig visszatérő kérdések:

- milyen fatermőképességű állományokat érdemes sarjztatni,
- az ökológiai és faállomány-viszonyokat figyelembe véve hányszor érdemes sarjztatni,
- a sarjztatási kritérium(ok) meghatározásához milyen mutató(ka)t használunk,
- az ismételt sarjztatások milyen kihatással vannak az akácosok faállomány-szerkezeti és fatermési tényezőire.

Az alábbiakban olyan módszert ismertetünk a sarjztatási kritérium fatermési alapon történő meghatározására, amely viszonylag egyszerűsége folytán könnyen alkalmazható az akácosok felújításának tervezése és kivitelezése során.

A véghasználatra tervezett faállomány fakészletének becslése

A felújítási mód fatermési kritériumának meghatározására többféle mutató használható. Ezek közül a gyakorlatban viszonylag gyorsan meghatározható a véghasználati fakészlet. E célt szolgálja az akácállományok – fatermési összefüggések alapján összeállított – standard körlepösszeg (G) – fatérfogat (V) táblázata (1. táblázat). Az ilyen típusú segédtáblázatokat széles körben használják több országban a fakészlet körlep-viszonyszámmal ($G_{\text{tényl}}/G_{\text{tábl}}$) történő gyorsított meghatározására, ahol $V_{\text{tényl}} = V_{\text{tábl}} \cdot (G_{\text{tényl}}/G_{\text{tábl}})$. Előnyük, hogy használatukhoz nem szükséges a faállomány korának és fatermési osztályának ismerete, csupán az átlagos famagasságé.

A faállomány hektáronkénti körlepösszegét vagy közvetlen módon (vala-

1. táblázat. Segédtáblázat az akácállományok fakészletének meghatározásához, a sarjztatathatóság lehetséges számának feltüntetésével (szerk. Rédei K.)

H (m)	G (m ² /ha)	V (m ³ /ha)	N (db/ha)	Átl. tőtáv. (Δ kőtésben, m)	Megjegyzés
7	5,0	25	3300	1,8	Véderdő esetén sarjztatatható, vagy fafajcserés felújítás szükséges.
8	6,2	33	2510	2,1	
9	7,3	42	2020	2,4	
10	8,4	52	1680	2,6	
11	9,5	63	1435	2,8	
12	10,4	73	1250	3,0	
13	11,4	85	1100	3,2	
14	12,5	98	985	3,4	
15	13,5	111	890	3,6	
16	14,5	125	810	3,8	
17	15,3	138	740	4,0	Esetleg egyszer sarjztatatható.
18	16,3	154	685	4,1	
19	17,2	170	635	4,3	
20	18,2	187	590	4,4	
21	19,1	205	550	4,5	Egyszer sarjztatatható.
22	19,9	221	520	4,7	
23	20,8	241	490	4,8	
24	21,8	260	460	5,0	
25	22,7	280	440	5,1	
26	23,5	299	416	5,3	
27	24,4	321	396	5,4	
28	25,3	343	377	5,5	
29	26,2	366	360	5,7	
30	27,1	390	345	5,8	
					Nincs sarjztatási korlátozás.

milyen mérőeszközzel), vagy pedig a hálózat (törzsszám) és a körleppel súlyozott átlagos mellmagassági átmérő ismeretében számítással lehet meghatározni.

A hektáronkénti fatérfogat (V, m³) és körlepösszeg (G, m²) közötti közelítő összefüggést leíró egyenlet a következő:

$$V=0,4692\cdot G^2+1,4232\cdot G+6,6524$$

A közölt szám adatok az országos akáctermesztési irányelv-rendszerhez igazodnak, figyelembe véve az akácgazdálkodás ökonómiai vonatkozásait is.

Fontos kiegészítő szempont, hogy az ismétlődő sarjgenerációk, különösen a gyengébb fatermési osztályokban, alacsonyabb összes fatermést hoznak létre.

A felújítási mód megválasztása

A közölt körlepösszeg-fatérfogat táblázat, valamint az akácosok felújításával kapcsolatos kísérletek (Keresztesi B. és Isai, 1987; Rédei K., 1987, 1997) értékelése alapján:

- nincs sarjztatási korlátozás azokban az akácosokban, ahol a véghaszná-

latra tervezett faállomány átlagos magassága > 24 m, a föld feletti bruttó fakészlete > 260 m³/ha;

- egyszer sarjztatathatók – várhatóan jövedelmezhető gazdálkodást biztosítva – azok az akácosok, ahol a véghasználatra tervezett faállomány átlagos magassága 20–24 m, föld feletti bruttó fakészlete 190–260 m³/ha között van;

- egyedi elbírálás alapján – esetlegességgel – egyszer sarjztatathatók azok az akácosok, ahol a véghasználatra tervezett faállomány átlagos magassága 17–20 m, föld feletti bruttó fakészlete 140–190 m³/ha között van;

- véderdő esetén sarjztatathatók azok az akácosok, ahol a véghasználatra tervezett faállomány átlagos magassága < 17 m, föld feletti bruttó fakészlete pedig < 140 m³/ha. Egyéb esetekben fafajcserés erdőfelújítás szükségességét kell mérlegelni, illetve azt előírni.

A fenti irányértékek országos átlag adatokra épülnek, amelyek a helyi (táji) akáctermesztési technológiák függvényében szükség esetén módosíthatók.

Summary

A new method and an auxiliary table for the planning of the natural regeneration (i.e. from root shoots) of black locust stands and for the determination of the sprouting criteria on the basis of the yield have been developed.

According to this:

– there are no limits for the sprouting of black locust stands where the height of the stand destined for final harvest is > 24 m and the gross volume is >260 m³/ha;

– the sprouting of stands with a

height of 20–24 m at the time of final harvest and a gross volume of 190–260 m³/ha is possible and economically viable in most cases;

– the sprouting of stands with a height of 17–20 m at the time of final harvest and a gross volume of 140–190 m³/ha may be possible once, based on individual judgement.

– in case of protection forest those black locust stands can be sprouted where the general planned height of the stand is <17m, and the gross volume is <140m³/ha. In other cases, the

need of forest regeneration with the change of tree species must be considered or prescribed.

Irodalom

Keresztesi B. és társai. 1987. Az Ófehértó 2F akácfelújítási kísérlet értékelése és eredményei. Erdészeti Kutatások, Vol. 79:7–17.

Rédei K. 1987. Az akácosok felújításának fatermési vonatkozásai. Erdészeti Kutatások, Vol. 79:63–69.

Rédei K. (szerk.) 1997. Az akáctermesztés kézikönyve. ERTI, Budapest

Az erdei vadkár és a gímszarvas Magyarországon

Az erdészet, természet- és környezetvédelem, valamint a vadgazdálkodás – törvények által is előírt – közös célja a természeti értékek megóvása. A baj csak az, hogy bár a természet-, erdő- és vad védelemről szóló mindhárom törvény világosan fogalmaz, az alkalmazó természetvédők, erdészeti- és vadgazdálkodók sajnos sokszor a saját szemszögükből értelmezik azokat. Miután a három szakterület lényegesen – vagy mástól független szervezettel működik, így nemcsak a természeti értékeket tekintik másnak, de azok védelmét is sokszor a másik felfogásbéli természeti értékének kárára végzik. Pillanatnyilag nincs tudomásom egy olyan fórumról, amelyik az erdészet, természet- és környezetvédelem, valamint a vadgazdálkodás szempontjait egyeztetni lenne képes. Az egyes hatósági jogkörök sem érnek semmit megalapozott egyetértés nélkül.

Példaként említtem a leglátványosabb erdész-vadász ádáz harc erdei vadkár kontra szarvas ügyét. Érzelmek nélkül nézzük a tényeket.

A faállomány károsodása az egyik legkritikusabb szempont. Szándékosan nem mondtam erdőt, mert az erdőnek a vad is része sok más egyéb alkotóeleme mellett. A faállományt ért vad által okozott kárt a szaknyelv erdei vadkárként tartja nyilván. A legegzaktabb és legpontosabb kárfelmérést az EVH (Erdővédelmi Hálózat) keretében végzik. Az ország teljes területét lefedő 4x4 km-es hálózat sarokpontjától a négy égtáj irányában 25-25 m-re 6-6 mintafa kerül felvételre. 2001-ben például az ország területén 1141 mintaponton 26 808 mintafát vizsgáltak. A mintapontok ál-

landósítva vannak s minden évben ugyanazok kerülnek felvételre. A pontosság szempontjából igen lényegesnek tartom, hogy az EVH munkáiban rendkívül megbízható kollégák vesznek részt és munkájukhoz nem férhet kétség. Mintegy 44-féle kategóriában állapítják meg a kár mértékét. A károk nagyságrendjének érzékeltetésére jó példa az Állami Erdészeti Szolgálat kiadásában szerkesztői közreműködéssel megjelent „Magyarország erdőállományai, 2001” könyv 202. oldalán szereplő 344. táblázat, amely a fő kártípusok előfordulását ismerteti 2001-ben. Eszerint a 10% kármértéket meghaladó törzskár 33,4%, koronakár 18,0%, kéregkár 10,9%, gyökérkár 9,1%, vadkár 3,6%, egyéb kár 1,5%. A 25% kármértéket meghaladó törzskár 12,3%, koronakár 6,8%, kéregkár 5,0%, gyökérkár 4,9%, vadkár 1,9% és egyéb kár 0,8%.

Kritikusok a folyamatban lévő erdősítésekben keletkezett károk, amelyeket az erdészeti hatóság (Állami Erdészeti Szolgálat erdőfelügyelői) az „Erdősítések műszaki átvételi jegyzőkönyve” nyomtatványon, azaz az úgynevezett E-lapon rögzít. Kártípusonként mennyiségi és minőségi kárt állapítanak meg. Mennyiségi kár az erdősítés teljes kipusztulását okozza a megállapított területen, amelyet újra kell erdősíteni. Minőségi kár esetén nem pusztulnak el a fácskák, de fejlődésük visszaesik. A már említett „Magyarország erdőállományai, 2001” könyvben a 209. oldalon a 355. sz. táblázatban láthatjuk az erdősítésekben mennyiségi kárral érintett terület megoszlását %-ban 1991-2000 közötti években az egész országban. Az aszálykár, egyéb elemi kár és

az egyéb kár után következnek a vadkár 4,0%-26% közötti értékekkel. A 356. sz. táblázat a minőségi kárral érintett terület megoszlását tünteti fel %-ban 1991-2000 közötti években az egész országban. Az erdősítésekben a vadkár 69,2%-90,5% értékkel a legnagyobb valamennyi kár között. A mennyiségi és minőségi károk erdősítési területen belüli elhelyezkedéséről a kimutatások nem adnak értékelhető információt. Ez azért lenne nagyon fontos, mert valójában nem lehetne kárnak tekinteni a majdani méretes fatömeget adó faállomány törzshálózata közötti résekből előidézett károsodást. Amennyiben megtalálható a főfafaj a méretes fatömeget adó faállomány (pl. legkorábban a törzskiválasztó gyérítés vagy később a növedékfokozó gyérítés) kívánt törzshálózatában, úgy hiába van közöttük kár, az lényegében nem az. Ugyancsak borzasztóan fontos, hogy mekkora volt az erdősítési főfafaj-tömeg és hálózat. Sajnos a „futószalag technológiák” kevés töszámmal ritka hálózatban erdősítenek, szemben a hagyományos nagy töszámú természetes felújításokkal. Természetes, hogy egy kis töszámban, ritka hálózatban erdősített csemeték közül néhány csúcsrügének a lecsípése is nagy területű kárnak számít, szemben egy sűrű csemeték-ből álló természetes felújításban ugyanannyi csúcsrügy leharapásával. A jelenlegi vadkár-definíció nem fedi a valóságot.

Az erdő általános helyzetét és az erdőgazdálkodás lényeges jellemzőit az Állami Erdészeti Szolgálat erdészeti hatósági emberei az úgynevezett „II. Beszámoló az adott évi Erdőállomány gazdálkodásról” szakanyagban, vagy kollégák közötti nevén, a szöveges mérlegbeszár-

molóban részletesen tárgyalják minden naptári évben. Ezek az anyagok tartalmaznak a vadgazdálkodással kapcsolatos erdészeti hatósági értékeléseket is. 2003-tól visszamenően mind a 10 naptári évre külön-külön elkészített valamennyi 11 igazgatóság mérlegbeszámolóját áttanulmányoztam és az alábbi információk kiemelését tartom célszerűnek.

- nincs megbízható vadlétszám-adat,
- vadkár legnagyobb mértékben felújításban keletkezik,

- közvetve a makkveszteséget a vadnak tulajdonítják, nincs említés más, makkveszteséget előidéző jelenségekről (rovar, bakteriális, gomba, fagy stb. hatások következtében szétmálló makk, rágcsláló- és madártáplálék stb.)

- a hántáskár és a kéregrágás ténye mérték megadása nélkül szóbeli megfogalmazással fordul elő (pl. szórványos) és elsősorban a juhar, hárs, kőris, akác fajok, ritkábban a fenyő és a kocsánytalan tölgyet érintik,

- az esetek túlnyomó többségében a felújítást kerítés védelmében végzik, viszont megjelentek a jóval olcsóbb villanypásztor-, vegyi-, fizikai és egyedi egyéb védekezési módszerek, sőt előfordulnak hagyományos természetes felújítási eljárások (örzés, riasztás, célcentrikus vadásztatás, célcentrikus erdőművelés),

- a vadkár nem a többi károsítással együtt a teljes természeti környezeti rendszerben kerül tárgyalásra, hanem nagyságrendjétől függetlenül mesterségesen kiemelt tényező az esetek többségében,

- többször előfordul, hogy a szöveges vadkármérítés erősebb, mint amit a számok mutatnak,

- a jelentésekben sehol nem találkoztam a vadászati törvény (1996. évi IV. törvény a vad védelméről, valamint a vadászatról) 75.§ (1) bekezdésében leírt 5%-os vadkártérítési küszöbvel kapcsolatos jelenségekkel,

- utalások történnek a VÉV (Vadállomány okozta Élőhely Változás) mintaterületekre, de általában elmarad a metrikus értékelés és értelmezés,

- azon esetekben, amikor az erdőgazdálkodó és a vadászatra jogosult ugyanaz, a vadkár kisebb problémaként jelentkezik,

- többször említésre kerül a vadászati hatóság együttműködési hajlandósága.

Az erdészeti hatóság szöveges mérlegjelentéseiben, mint ahogy az előzőekből is kitűnik, a makkveszteséget teljes mértékben a vadnak tulajdonítja. Tekintettel arra, hogy terepi tapasztalatom ezt

ez idáig nem igazolta, ezért vizsgálatokat végeztem. Az előző vizsgálatot bükk fajra 2001. szeptember 19-től 2002. szeptember 19-ig a vadjárta budai hegyekben végeztem. A háromszintű vizsgálat legfelső, úgynevezett áttekintő szintje 8 km észlelési útból állt. A középső szintet 20 m oldalhosszú, négyzet alakú mintaterületek alkották. A legalsó szint, 1 m oldalhosszú négyzetekből s bennük a lejtő felőli bal sarokban egy 25 cm oldalhosszú négyzetekből alakítottam ki. Megfigyelést hetente legalább egyszer végeztem. A makkhullást, lombhullást, telelést, csírázást, magoncnövekedést, minden károkozást és a fontosabb környezeti állapotjellemzőket figyeltem. A vizsgálatot részletesebben *Bán István: Szarvasbőgés*. Terra Print Kiadó, Budapest 2002 könyvben a 206-218. oldalon találhatjuk meg. Ezután tölgyfajra ugyanott, ugyanilyen elrendezésben ugyanazzal a metodikával végeztem el a vizsgálatot 2003. szeptember 10-től 2004. szeptember 9-ig. Számomra döbbenetes az eredmény. A lehullott bükk-makknak avarral borítva 80-100%-a kicsírázott, fedetlenül 0-25%-a csupán. Tölgnél avarral borítva 0-30%-a csírázott ki, fedetlenül 0-10%-a. Büknél a magoncok tömeges elpusztulása után 3%-nyi bükkújulat maradt meg az év végére, amelynek geometriai elhelyezkedése viszont biztosítja a természetes felújításhoz szükséges tőszámot. Tölgnél miután nagyon gyenge volt a csírázás, így az eredetileg lehullott makkszámhoz viszonyítottan a kifejlődött magonc csemete szám arányát, ami a ki sem csírázott mintaterületeken természetesen 0% volt – a kicsírázott mintaterületeken a makkszám 3,8% és 13,3% –, a magonc csemete lett, amelynek geometriai elhelyezkedése kedvezőlenebb a büknél, ezért csak pótlással lehetne természetesen felújítani. A bükk és a tölgy esetén is a makk tönkremenetelét elsősorban a kiszáradás és a fedetlen makk megfagyása okozta. A magoncok pusztulását mindkét esetben legnagyobb mértékben a közvetlen és közvetett vízhiány okozta (aszálykár, gyomborítottág). A vadkár mindösszesen 1% alatti érték. A mintaterületen jelenlévő szarvas, vaddisznó, őz és

nyúl károkozása tehát a törvény által elviselhetőnek fogalmazott 5% alatti korlát alatt van! A makkveszteség pedig, amit az erdészeti hatóság szöveges mérlegbeszámolóiban a vadnak tulajdonítanak vizsgálódásaim és megfigyeléseim szerint legkevésbé a vadnak, sokkal nagyobb mértékben a környezeti tényezőknek tulajdoníthatóak.

Az erdő- és vadgazdálkodás központi kérdése az erdőkár, amelynek a statisztikák durván a felét a szarvasnak tulajdonítanak. A szarvas az erdei életközösség elválaszthatatlan része és életmódjából következően emberi mércével ítélve „kárt” okoz az erdei életközösség fő részében, a faállományban. Miután ez az összefüggés nyilvánvaló, ezért konkrét országos idősorok alapján kiszámítottam külön az országos mennyiségi erdei vadkár és a szarvaslétszám közötti függvénykapcsolatot, valamint külön a minőségi erdei vadkár és a szarvaslétszám közötti függvénykapcsolatot. Ezek ismeretében meg lehet mondani, hogy adott szarvaslétszám mekkora erdei mennyiségi és minőségi kárt fog okozni, illetve fordítva kiszámítható, hogy egy kívánt mennyiségi erdei és minőségi erdei vadkár-mérték eléréséhez mekkora szarvaslétszámot kellene beállítani. /*Bán István: Csodaszarvas*. Monteditio Kiadó, Budapest, 1991., valamint István Bán: *The Hungarian Wonder Deer*. EP Systema, Debrecen. 1998. /Megnézve a pillanatnyilag elérhető 2003-as erdei vadkár adatokat, a mennyiségi vadkár megközelítően 420 ha (az összes erdőterület 0,02%-a), a minőségi vadkár 6200 ha (az összes erdőterület 0,3%-a). A 2003-as becsült szarvaslétszám 82 623 db. A gyakorlati számításaim szerint ez rendkívül meglepő, ugyanis a szarvas etkezési és viselkedési szokásai lényegesen nem változtak az erdei vadkár = f (szarvaslétszám) függvény kiszámítása óta, valamint a vadlét-számbecslés metodikája és az erdei vad-

Az Állami Erdészeti Szolgálat erdőmérnök végzettségű munkatársat keres központi köztisztviselői állás betöltésére.

A felvételnél előnyt jelent az erdőfelügyeleti gyakorlat, a felhasználói szintnél magasabb fokú informatikai tapasztalat és az idegen nyelv ismerete.

Jelentkezés írásban, önéletrajzzal az alábbi címre:

**Állami Erdészeti Szolgálat
Igazgatási és Humánpolitikai Osztály
Dr. Farkas Julianna osztályvezető,
1355. Budapest, Pf. 10.**

kár felvételi módja is hasonló. Ez azt jelenti, hogy az erdei vadkár = f (szarvaslétszám) függvény által kifejezett törvényszerűség sem változott. Ezen függvény és a 2003 év erdei vadkár adatai alapján tehát kiszámíthatjuk, hogy mekkora a hozzá tartozó szarvaslétszám. Külön-külön a mennyiségi, minőségi, és összes erdei vadkár 2003-as értékei alapján elvégezve a számításokat 35 ezer, 65 ezer és 45 ezer, azaz átlagosan 48 ezer szarvasra tehető a vadlétszám. Ezzel szemben 2003-ban 82 623 db szarvast jelentettek. Ez borzasztó nagy ellentmondás. Biometodikai szemlélettel a modellezés eredményét tapasztalati úton lehet ellenőrizni.

A felülvizsgálat alkalmával a szarvasállomány minőségét és mennyiségét célszerű ellenőrizni. Az első vizsgálat alkalmával az 1956 és 1994 közötti időszakot elemeztem. Az aranyérmes trófeák arányát tekintve megállapítható hogy 1977-ig emelkedett és ezután csökkent az aranyérmes trófeák aránya. A lelőtt bikák átlagéletkora 1975 után visszaesett. A hibás kilövéseket sújtó mínuszpontok aránya is növekedett 1973 után. /István Bán: The Hungari-

an Wonder Deer/. Elemeztem az előző időszakot követő 1994-2003-as időszakot és sajnos aggasztó eredményeket kaptam, ami azért szomorú, mert egy amúgy is kedvezőtlen jeleket mutató időszak után további romlást mutatott a szarvas helyzetében. A legaggasztóbbnak azt tartom, hogy a lelőtt szarvasbikák átlagéletkora az 1975-beni 8 évről 1994-ig 7 évre csökkent. Az elmúlt tíz évben ez az átlagéletkor 2003-ra 6,14, megközelítően 6 évre tovább csökkent. Ez már önmagában beláthatatlan vadbiológiai következményekkel jár. Továbbá megjegyzem, hogy az elfiatalodás természetes következménye a trófea súlycsökkenés. 1975-től 1994-ig 0,55 kg-mal, majd 2003-ig további 0,33 kg-mal csökkent a súly. Mindez a leromlás egy olyan csodálatos, világviszonylatban egyedülálló kedvező adottságú szarvas-élőhelyen következik be, amely képes lenne 300 pontos trófeát teremni (l. hivatkozott könyvek). 1986-ban még sikerült 10%-on belül megközelíteni ezt az átlomhatárt a karapancsai világrekord szarvasbikával, 272 pont, de azóta nem találkozunk ilyen kiemelkedő bikákkal.

Az előző szarvas-törvényszerűséget százezer (99 111) darab agancs állapotjellemzőinek feldolgozása alapján alapítottam meg. A törvényszerűségek alapján kimondható, hogy Magyarországon gímszarvas-rablógazdálkodás van. Lehetnek helyi kivételek, de összességében ez jellemző. Tekintettel arra, hogy magam is figyelem az erdei környezetet és benne a szarvast, és sok kolléga terepi tapasztalatát is ismerem, a gyakorlatban látottak megerősítik azon kijelentésemet, hogy a szarvassal rablógazdálkodás folyik országos szinten.

Pillanatnyilag az erdei vadkár és a magyar gímszarvas főbb jellemzőit vizsgáltam. Nem hasonlítottam össze az okozott erdei kár forintosított értékét meghaladó vadértéket, amit megtettem a The Hungarian Wonder Deer könyvemben. Végre rájöttem, hogy teljesen mindegy melyik a nagyobb, ugyanis a jelenkorak és méginkább a jövőnek az erdőre és a vadra szüksége van. Ahogy nincs emberi élet levegő és víz nélkül, ugyanúgy nincs a természet erdő és szarvas nélkül.

Dr. Bán István

A biológia változatosság megőrzése

Ha jobban védjük a bolygónkon élő sokféle élőlényt, ezzel védőpajzsot emelhetünk az embert veszélyeztető olyan betegségek ellen, mint az AIDS, az Ebola vagy a madárinfluenza, amellet, hogy dollármilliókat takaríthatunk meg az egészségügyi szolgáltatások számláján, állítják a kutatók.

A biológiai sokféleség szétzúzása – kezdve az Amazonas dzsungelén átvezető utaktól, az Afrika eldugott helyein folyó erdőirtásokig – sokkal sebezhetőbbé tette az embereket a vadon világából eredő betegségek iránt.

A biodiverzitás nem csak új egészségmegővő kezelések és gyógymódok ígéretes tárháza, de ütköző felületként is szolgál az ember és a betegségeket okozó organizmusok és közvetítőik között. Ez áll a Diversitas nevű nemzetközi kutatócsoport tudósainak közleményében.

A felbukkanó betegségek megelőzése a biológiai sokféleség megőrzésén keresztül, sokkal inkább költséghatékony, mint azoknak a vakcináknak a kifejlesztése, amelyekkel később harcba lehet szállni ellenük, mondták a tudósok a mexikói Oaxacaban, a november 9-10-én sorra kerülő biodiverzitással foglalkozó konferenciát megelőzően.

A Diversitas csoport sürgeti a kormá-

nyokat olyan, a biológiai sokféleséget és változatosságot védelmező politika kidolgozására, mely a betegség (például a madárinfluenza) állatról emberre áttérjedésének esélyét szigorúbb kereskedelmi, mezőgazdasági és utazásra vonatkozó rendelkezésekkel igyekszik csökkenteni.

– Nem azon az állásponton vagyunk, hogy le kell zárni a természetet, és jó messzire eldobni a kulcsot – nyilatkozta Charles Perrings, az Arizonai Állami Egyetemről. – Mi azt mondjuk, hogy az embernek sokkal körültekintőbben, alaposabban kell átgondolnia, mikor szabad fel gazdag biodiverzitású területeket.

A történelem arról tanúskodik, hogy mindig is terjedtek át betegségek a vadon élő szervezetekről emberre, az emberi populáció élőhelyeken történő növekedésének hatása miatt a kockázat azonban növekszik – fűzte hozzá.

Szakértők szerint a fajok sokkal szélesebb skálájának megőrzése szintén enyhíthetné a betegségek hatásait.

A civil szerveződésű, párizsi székhelyű Diversitas csoport igazgatója, Anne Larigauderie szerint a természet és a biológiai változatosság nyújtotta szolgáltatások értékének alulbecslése nem mehet tovább.

Állításaik alátámasztására a szakértők számos példával éltek, megemlítve a Lyme-kór elterjedését az USA keleti vidékein, ami a korábban jelenlévő ragadozók, farkasfélék vagy vadmacskák jelenlétének megszűnésével hozható összefüggésbe, melyek a fehérlábú egerek (*Peromyscus leucopus*), a fertőzés fő hordozói, számát tartották kordában.

Kínában például túlzott mennyiségű rovarölő szer alkalmazása miatt, egyes régiókban kipusztultak a méhcsaládok. Az almáskertek megporzására embereket kellett foglalkoztatni, tíz ember végezte két kasra való méh munkáját.

Ausztráliában magával vitte a fekélybetegség ellenszerének titkát az a kihalt békafaj, (*Rheobatrachus silus*), amely az emésztő savak kiiktatásával utódait a gyomrában költötte.

A DIVERSITAS 1991-ben, az UNESCO, a SCOPE és az IUBS által támogatott civil szervezetként jött létre, mely a biológiai sokféleség elvesztésének, változásának bonyolult tudományos kérdéseire keresi a választ. Célja a biológiai sokféleség megőrzésére irányuló, nemzetközi, kormányoktól független védőernyőként működő program kialakítása.

(Forrás: ForestPress)

A közönséges boróka fájának tulajdonságai és ipari felhasználása

Bevezetés

A közönséges boróka – mint pionír fafaj – az éghajlati szélsőségek mellett jól viseli a száraz, laza (pl. homok-) talajokat is. Ennek köszönhetően igen elterjedt, hazája egész Európa, Ázsia északi része egész Kínáig, É-Amerika és É-Afrika. Tekintettel arra, hogy többnyire csak cserje méreteket ér el, fájának tulajdonságairól, hasznosításáról viszonylag szerények az információk.

Mikroszkópos szöveti jellemzők

A fatest alapszövetét a tracheidák (ál-edények) biztosítják. A sima falú tracheidáinak sugárirányú falában egyesével állnak az udvaros gödörkék. A tangenciális gödörkék az évgűrűhatár melletti nyári tracheidák falában vannak a legnagyobb számmal. A hosszparenchima a késői pásztában jól kivehető, sejtjeinek fala vékony, barna anyagtartalommal. A szomszédos hossztracheidák falában egyoldalú udvaros gödörkék vannak, melyeknek a hosszparenchima részéről nehezen kivehető, egyszerű gödörkéknek felel meg.

A bősugár tisztán parenchimasejtekből áll. A szegélyező sejtek a tangenciális metszetben letompított háromszögletüek és magasabbak a közbeesőknél,

2. ábra – A közönséges boróka fájának sugármetszete

melyek jobban vagy kevésbé megnyúlt ellipszis alakúak. A bősugár egy sejt sor széles, de találhatunk 2 sejt sorosat is. Magassága 1-13 sor, de ez a fa korától és a termőhelyi adottságoktól is függ. Leggyakoribbak az 1-9, ágakban és fiatal korban az 1-4 sorosak.

Makroszkópos jellemzők

Fájában gyantajarat nincs. Szíjácsa keskeny, vörösesfehér-világossárga, míg gesztje vörösbarna, néha ibolyaszínű foltokkal. Az évgűrűk szélessége változó, az évgűrűhatár hullámos és jól kivehető, mert a kései pászta jóval sötétebb színű, mint a korai. A kívülről is látható bordáknak megfelelően nagy beöblösödések, illetve kiemelkedések vannak rajta. A faanyag általában finom szövetű, esztétikus színű. A kisebb vastagság és a nagyszámú ággöcs azonban jelentősen mérséklék a felhasználhatóságát.

Fizikai tulajdonságok

Közepesen sűrű faanyaga van, az elterjedt fenyőféléknél (pl. lucfenyő, erde-

ifenyő) valamivel sűrűbb, nehezebb. Abszolút száraz sűrűsége 520-560 g/cm³ között változik. Térfogati zsugorodása 11-13%. A friss faanyagnak sajátos borókaillata van. A geszt faanyaga élőnedvesen is viszonylag kevés vizet tartalmaz (35-40%). Fája közepesen tartós. (Tehát általában a fenyőknél nagyobb biotikus és abiotikus tartóssággal rendelkezik.)

Mechanikai tulajdonságok

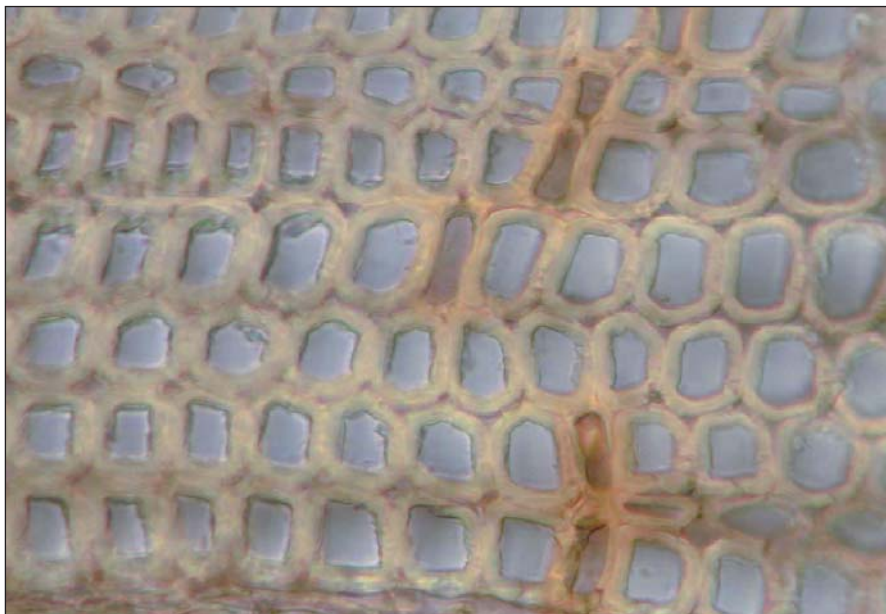
Mechanikai tulajdonságairól viszonylag kevés adat áll rendelkezésre. A rostokkal párhuzamos nyomószilárdsága 39 MPa, a keménysége bütőirányban 35 MPa, oldalirányban 16 MPa. Szilárdsági rugalmassági jellemzői a vörösfenyőhöz hasonlóak, a tiszafától valamivel elmaradnak.

Megmunkálhatósága

Mechanikai megmunkálása, ragasztása és felületkezelése többnyire problémamentes. Minden irányban kiválóan faragható. Méretei miatt ipari „tömegtermelésre” nem alkalmas.

Felhasználási területek

Esztétikus faanyagát kiválóan fel lehet használni faragott, esztergált dísz tárgyakhoz, faszobrokhoz, egyedi bútorokhoz. Alkalmazzák még a ceruzagyártásban és hangszerkészítésben. A fiatal és egyenes tőhajtásokból ostor nyelet, sétatálcákat, pipaszárat, az idősebbekből kitűnő, tartós sövénykarókat készítenek. Finomra aprítva és jól kiszáritva füstölésre használják és belőle éterikus olajat vonnak ki, melyet a gyógyászatban alkalmaznak. Gyümölcsseit felhasználják illatos borókapálinka („borovicska”) és gin készítésre. A kiváló tulajdonságokkal rendelkező közönséges borókafa a hazai faművességben a mainál lényegesebb nagyobb figyelmet érdemelne.

1. ábra – A közönséges boróka faanyagának mikroszkópos felvétele (40x)

120 éves az egykori Temesvár-Vadászerdei Erdőőri Szakiskola

2005. október 7-9. között ünnepelte a temesvári iskola /Grupe Scolaire Forestier Timisoara/ alapításának 120 éves évfordulóját. Az iskola 1885. október 27-én nyitotta meg kapuit Temesvár Vadászerdőnek nevezett részén. Egy korabeli fénykép is igazolja, hogy a tanítás ekkor egy régi, még a török időkből fennmaradt nyolcszögletű alaprajzú, kétszintes épületben kezdődött. Ez a történelmi nevezetességű kastély korábban a temesvári hadparancsnok vadászkastélya volt. Az akkori fényképen szerepel egy másik épület is, mely napjainkban is áll. Kocsis László erdőmérnök-tanár elmondása szerint ennek az épületnek egyik gerendájába bevésva az 1735-ös évszámot találták meg. A ma ismert főépület az 1901-2-es években épült fel. Az építkezés költségeit az országos erdei alaphból előlegezték meg, majd a kölcsönt a szakiskola tanulmányi erdejének jövedelméből törlesztették.

Az ünnepség első napján a városban található „Adam Muller Guttenbrun” konferenciaterem adott helyet a „120 éves az erdészeti oktatás Temesváron” című rendezvénynek. Ennek keretében ismertette Kocsis László az iskola történetét, illetve bemutatta az újonnan megjelentetett iskolatörténeti monográfiát. Előadás hangzott el többek között az irodalom és az erdészet kapcsolatáról, az egész életen át tartó tanulásról. A konferencián német és holland előadók is szerepeltek.

Este a program résztvevői díszvacsorán vettek részt. A meghívottak között szerepeltek a város vezetői, az iskola jelenlegi és volt tanárai és diákjai, az erdészszakma

képviselői. A házigazdák a vacsora közben kitűnő programokról is gondoskodtak. Így fellépett a Temes néptáncgyűttesből négy pár. Az est folyamán neves temesvári énekesek is felléptek. A magyar erdészszakmát az ástothalmi Bedő Albert Középiskola, Erdészeti Szakiskola és Kollégium vezetősége képviselte.

Szombaton az ünnepség résztvevői a Szörényi Érchegységbe, a Szemenik Nemzeti Parkba tettek tanulmányutat. Betekintés kaptunk az ott folyó erdészeti és természetvédelmi munkába is. Házigazdánk Ioan Tobugan, a Karánsebesi Erdőigazgatóság igazgatója volt. Vasárnap a tanulmányút tovább folytatódott Temes megyében.

A jeles évforduló tiszteletére mellékeltem a Temeswarer Zeitung 1885. évi október 28-ai számában megjelent írás fordítását, amelyet Kocsis László és Király Árpád erdőmérnök-tanárok fordítottak le.

A Vadászerdei M.Kir. Erdőőri Szakiskola megnyitása

„A Vadászerdő, mely egykor ádáz párbajok által vált ismertté, ma nem véres harc, hanem egy szép ünnepély színpélya volt. Délelőtt 11-kor Bedő Albert országos főerdőmester és miniszteri tanácsos úr Ő Méltósága, valamint nagyszámú hivatalos vendégsereg jelenlétében megnyitották az erdőőri szakiskolát.

Délelőtt 10-kor a Losonczy téren (ma Dóm tér(Piata Unirii)), 20 magánbirtok várta a hivatalos személyeket, hogy kiszállítsa őket Vadászerdőbe. A legelső, négylovas bintóban Bedő Albert fog-

lalt helyet, hivatalos egyenruhában, illetve Ormos alispán úr Ő Méltósága. 10⁴⁵-kor a bintók kiértek Vadászerdőbe, ahol a kerek iskolai épület bejárata előtt két oldalon felsorakozva 24 erdőőr éljenzéssel fogadta az érkezőket.

Vadas Jenő úr, az iskola igazgatója köszöntötte Bedő miniszteri tanácsos urat, egyben felkérte, hogy járadjon be az iskola épületébe. Ezt követően valamennyi jelenlévő bevonult az első emeleti tanterembe, ahol Bedő Albert úr az erdőőri iskola fontosságáról tartott beszédet, feltárva alapításának céljait. Többek között elmondta, hogy a Vadászerdei minta iskola létrehozása a kormány szándéka, célja, hogy a Temesvári Erdészeti Igazgatóság erdeiben gazdálkodó személyzetet felkészítse. Befejezésül a minisztérium nevében a vármegye támogatását kérte és sok sikert kívánt az iskolának. Beszédét éljenzés fogadta.

Ezután Dobó László, a vármegye főjegyzője köszönetet mondott és biztosította a minisztériumot a vármegye teljes támogatásáról. Bedő Albert úr válaszában megköszönte a támogatást és megígérte, hogy a fővárosba érkezése után azonnal jelenteni fog a miniszter úrnak a szép megnyitó rendezvényről.

Az ünnepség végén megtekintették az iskolát, mely két tanteremből, egy bálószobából, egy ebédlőből, egy igazgatói irodából és tanári lakásokból áll. Jelenleg tíz tanulója van az iskolának. Végül egy rögtönzött ebédet szolgáltak fel. Bedő úr pohárköszöntőjében egészséget kívánt Temesvár vármegyének.

Délután 13 órakor újra csend volt a Vadászerdőben.”

Andrési Pál

A lapot Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az

» OBSERVER «

OBSERVER BUDAPEST
MÉDIAFIGYELŐ KFT.

1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

15 éve újra együtt!

Kései beszámoló egy ünnepségről

1976. október 23. A Hősök Emlékművének koszorúzása Victoria-ban. Fotó: archív.

A magyar történelem legfájdalmasabb napjainak egyike 1956. november 4-e, és ez a nap alma materünk életében is sorsdöntő nap volt, az Exodus napja. Ezen az őszi vasárnapon menekült Ausztriába a Főiskola oktatóinak és hallgatóinak jelentős része, akiknek többsége később Kanadában, Vancouverben talált új hazára.

Évtizedekbe telt, mire személyes kapcsolatokon túl a hivatalos is kialakulhatott az elmenekültekkel.

Nagy adósságát törlesztette Egyetemünk és erdészársadalmunk 15 évvel ezelőtt, 1990. november 4-én.

Sok kollégának köszönhető – tengeren innen és túl –, hogy ez a baráti kézfogás megvalósult, de *dr. Winkler András* rektor úr nélkül bizonyára nem jöhetett volna létre ez a „keserédes” egymásra találás. Keserű, mert olyan sokat, 34 évet kellett várni rá, de édes is, mert olyan szívmengető, lelkesítő és remélhetőleg sok sebet begyógyító volt ez a találkozás Sopronban az Akadémián (Főiskolán, Egyetemen).

Szép ünnepség volt, óriási részvétellel. A világ szinte minden sarkából jöttek haza erdészek.

Rektor úr „Selmecnek unokái, Sopronnak fiai, testvéreim!” megszólítással köszöntötte az egykori hallgatókat és oktatókat. „Selmec szellemét idézni jöttünk össze: tévedést beismerni, bocsánatot kérni és megbocsátani” – mondta ünnepi beszédében.

Bejelentette, hogy az Egyetemi Tanács 9/1990. sz. határozatában kinyilvánította, hogy a Kanadában, Vancouverben a UBC magyar tagozatán szerzett erdőmérnöki oklevelet egyenértékűnek tekinti a Sopronban szerzettel.

Ezzel Sopron az alma mater visszafo-gadta fiait, újra együtt vagyunk!

Az ünnepség megható mozzanata volt a vancouveriek ajándékának, az indián *Joe Campbell* (törzsi nevén Katxalacha) faragó művész domborművének leleplezése és átadása. A művész a soproniak régi barátja és történetüket tipikus indián szimbolikával és motívumokkal örököltette meg.

A domborművet a vancouveri Soproni Öreg Diákok Egyesülete készítette az ünnepi alkalomra, és az egyetemnek ajándékozta annak emlékére, hogy visszatérhettek új, demokratikus hazájukba, régi tanáraikhoz, barátaikhoz.

Az ünnepség második része a zsúfolásig megtelt matematika teremben folytatódott, ahol a kanadaiak (tengerentúliak) nevében *Pászner* professzor olvasta fel a betegsége miatt távol levő *Adamovich* professzor humortól sem mentes értékelő, beszámoló, üdvözlő levelét, majd az Európában élők nevében *Kató* professzor szólt az ünneplő közönséghez. Ezt követően – a forgatókönyvtől eltérően – kért és kapott szót *Magyar János* professzor, aki kötelességének érezte, hogy az itthon maradtak nevében szóljon. A továbbiak-

ban a Selmeci Társaság nevében egy erdőmérnök-hallgató köszöntötte a „visszatérteket”, majd Kozák professzor (UBC) a British Columbia Egyetem elnökének és az Erdőmérnöki Kar dékánjának üdvözlését tolmácsolta.

Befejezésül Sopron város polgármestere a város lakói nevében köszöntötte alma materünk régi-új polgárait.

A beszámoló elolvasása után joggal kérdezheti a T. Olvasó, hogy 15 évvel az esemény után miért ilyen „lettárszerű” a megemlékezés. Az évforduló kapcsán átnéztem korabeli szaklapunkat (1990-ig Az Erdő, 1991-től Erdészeti Lapok) és szomorúan tapasztaltam, hogy erről a jelentős szakmatörténeti eseményről egyetlen sort sem közöltek. Ezért ezt a kései beszámolót évfordulós megemlékezésnek és egyúttal hiánypótlásnak szántam. Terjedelmi korlátok miatt azonban nincs módom közölni az egyes beszédek, de szerencsére Pápai Gábor főszerkesztő úr az ünnepség minden mozzanatát videofelvételen rögzítette, így megvan a lehetőség a teljes szöveganyag megörökítésére, esetleg könyvalakban történő megjelentetésére, mely az Erdészettörténeti Közlemények szerkesztőinek szép feladata lehetne.

Dr. Szikra Dezső

Partifecskék telepe – lakóparkban

A madarak tömegesen költöztek be egy nagy építkezésen a házak alapjának ki-ásott partfalakba a XVII. kerületben. A lakossági bejelentés alapján a Közép-Dunavölgyi Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség munkatársai endoszkóppal megvizsgálták az üregeket és azokban százötvennél is több fészket találtak egyenként 3-5 tojással. A hatóság az építkezést augusztus 20-áig felfüggesztette: a Természetvédelmi Törvény ugyanis tiltja a védett madarak fészkelőhelyeül szolgáló partfalaknak a megszüntetését, illetve az állatok pusztítását, zavarását. Az Afrikában telelő védett partifecskének hazánkban a Felső-Tisza mentén fészkel legnagyobb populációja, ám idén a madarak gyakran kénytelenek voltak kavics- és homokbányákban vagy az építkezésekkel megbontott földfalakban fészkelni, mivel a folyó magas vízállása miatt régebbi üregeik víz alatt vannak.

(Élet és Tudomány)

Bartha Pál példája

Szöcs Ildikó átveszi az adományt

Aki figyelmesen végigolvasta az októberi Erdészeti Lapokban a soproni tanévnyitóról írt tudósítást, nem kerülhetett el figyelmét *dr. Madas András* személyes hangú levele, melyet *dr. Mészáros Károlyhoz*, az Erdőmérnöki Kar dékánjához írt. Levelében nem leplezett meghatottsággal és elégedettséggel írt arról, hogy az egyetem Erdőmérnöki Kara kiemelt figyelmet szentel a határon túli magyar oktatásnak, oktatóknak, melynek különféle kitüntetésekkel adja tanúbizonyságát. Külön említette *Bartha Pál* erdőmérnököt, aki a kitüntetésével járó pénzjutalmat (50 000 Ft-ot) a nagyenyedi Bethlen Gábor kollégiumnak ajánlotta fel.

Bartha Pált október elején elkísértem Nagyenyedre, hogy az Erdészeti Lapok is jelen legyen a bensőséges átadáson. *Szöcs Ildikó* igazgató asszony fogadott bennünket a patinás épület igazgatói irodájában. Elmondta, hogy jó helyre került az adomány, mert a közel 400 éves kollégiumban bizony van helye.

Az oktatási intézmény a kilencvenes évektől nyerte vissza kollégium jellegét, megerősödött a magyar sziget a megye román tengerében. Járnak ide diákok Erdély minden vidékéről. Az idei évtől háromlépcsős oktatást indítottak. A Babes–Bolyai Egyetem Tanítóképző Főiskolai Karát indította el. A nyolcszáz diákból százhatvan bentlakó. Az igazgató asszony kitért arra, hogy felekezeti oktatási irányba szeretnének elmozdulni, amitől lényegesebb anyagi biztonságot remélnek.

Bartha Pál Bethlen Gábor mellszobránál

Kónya Mária, kollégiumi igazgatóhelyettes kalauzolt végig a nagyhírű kollégiumban, amelyet Gyulafehérvárról költöztették 1662-ben Nagyenyedre. Kezdetben *Bethlen János* palotájában működött, majd 1680-ban költözött a mai helyére. Megtudtuk, hogy az 6-kollégiumot (Bagolyvár) 1775-ben I. György, angol király és az anglikán hitközség 11 000 £-nyi pénzádományából építették. 1849. január 18. éjszakáján a román móc felkelők serege feldúlta a várost, 800 halottat hagyva maga után, akik a vár északi falánál lévő tömegsírban vannak eltemetve. Az odalátogató – sajnos – az eseményről feliratot nem talál, csak egy kőtáblát, rajta az évszámmal és az

emlékezők nemzeti színű szalagjaival. A dűlő a kollégiumot sem kímélte, a seregek felégették az épületet és kirabolták értékeit. Elpusztult a könyvtár és a levéltár teljes állománya, melyet *Mikó Imre gróf* 1850-től újját fel saját könyvtárából. Egy 1474-ből származó ősnymtatvány megkerülésének története szinte mesébe illő. A kollégium egyik tornatanára a nyugati havasokba kirándult diákjaival. Arra lett figyelmes, hogy egy móc asszony a kecskefejű székét egy könyvvel magasztotta. Kiderült, hogy a fejű asszony az ősnymtatványon ült. A tanár elkérte, amit oda is adtak, és így került vissza eredeti helyére, a kollégium könyvtárába. A leleten felbuzdulva tovább kutattak a környéken, de sajnos többet nem találtak.

Bekukkantottunk az 1896-ban épült tornaterembe, ami ugyancsak megérett a felújításra, hiszen faburkolata mögül a könnyező házigomba kandikál ki itt-ott. *Ferencz Sándor* tornatanár éppen órát tartott. Az iskolamúzeumban láthattunk eredeti padokat, ősi fizikai és matematikai szemléltetőeszközöket, 1872-ben készült földgömböt, és a régi, repedt, 1891-ben készült kollégiumudvari harangot. Sok-sok pótolhatatlan értéket, régi, letűnt korok – de nemzettudatunknak fontos – tárgyi emlékeit, melyeket feltétlenül meg kell menteni. Ezzel a szándékkal egyetért *Szöcs Ildikó* igazgató asszony éppúgy, mint *Bartha Pál* adományozó, akit a látottak megerősítettek abban, hogy jól döntött, amikor a szerény, adományként jelképesnek mondható összeget a kollégium számára felajánlotta.

Pápai Gábor

A kollégium dicsőségtáblái

Királyréten tartotta konferenciáját a FAO és a HM Budapesti Erdőgazdaság Rt.

Az első napi tanulmányutat „A természetközponitú erdőgazdálkodás helyi aspektusai” témában szervezték. A projektet *Sinka Attila* és *Keresztes György* mutatta be, a tanulmányúton *Varga Béla* (Pro Sylva), *Ruff János* (Ipolyerdő Rt.) és *Keresztes György* (HM Budapest) voltak a házigazdák.

A nemzetközi és a nemzeti tanácsadók előadásai:

- Ökoturizmus és erdei üdültetés – *Douglas Clark*, UK, Forestry Commission
- Erdőművelési formák – *Lukács Tibor*, Zólyomi Egyetem
- A természetközeli erdőkezelés technológiái – *Keresztes György*, HBEG, *Joachim Lorbach*, FAO/FOP
- A természetközeli erdőkezelés költség-haszon elemzése – *Dr. Gólya János*, NYME
- A fakitermelés és elsődleges feldolgozás termékeinek marketingje – *Algis Gaizutis*, Litvánia
- Szabályzati javaslatok a természetközeli erdőgazdálkodás fényében – *Lengyel Attila*, CEPPF.

Támogatás az új típusú erdőkezelési eljárások kialakításához és kifejlesztéséhez Magyarországon [FAO/TCP/HUN/3003 (A)]

Az utolsó 10–20 év alatt a Magyarországon lezajlott társadalmi és gazdasági változások az erdők és az erdőgazdálkodás szerepét jelentősen átértékelték. Az erdők három funkciója – ezen belül elsősorban az erdőgazdálkodás közjóléti és védelmi feladatai – fokozottan a társadalmi elvárások előterébe került. Ma már nem a „népgazdaság fával való ellátása” az erdőgazdálkodás elsődleges feladata. Ezek a társadalmi igények az erdőgazdálkodást nap mint nap éró támadásokban is megnyilvánulnak.

Ezeknek az igényeknek a megfogalmazása és annak a felismerése vezetett ennek a projektnek a megtervezéséhez, hogy a jelentkező társadalmi igényeket elhárítani nem lehet. Nem is célszerű, hanem elébe kell menni az eseményeknek és a társadalmi nyomásnak engedve új prioritásokat kell

megfogalmaznunk, az erdőgazdálkodásnak új célokat és új módszereket kell adnunk. Ma általánosan elfogadottnak tekinthetjük a közjóléti célok elsődlegességét a legtöbb természet-szerű erdőben Magyarországon, fenntartva, hogy a fatermesztés is a legtöbb állományban folytatható a közjóléti célok elsődleges érvényesülése mellett. Ezt a többé-kevésbé jól bevált erdőtervezési rendszer biztosítja.

A HM Budapesti Erdőgazdaság Rt. (HBEG) által kezdeményezett és a FAO által támogatott projekt egyik célja az, hogy olyan eljárásokat adjon az erdőgazdálkodással foglalkozók kezébe, amelyek használatával ezeket az elvárásokat a gazdasági érdekek sérülése nélkül kielégíthetik. Nyíltan megfogalmazódott már több oldalról az igény: olyan erdőgazdálkodást kell folytatni – ahol lehet –, hogy „ne keletkezzen vágásterület”, hogy megmaradjon az erdőterületek állandó fával való borítottsága.

Az elmúlt években már sok kísérlet tör-

tént a „természetserű” erdőgazdálkodás eljárásainak meghatározására, annak megfogalmazására, hogy a mai magyarországi viszonyok között hol és hogyan lehet természetserű erdőgazdálkodást folytatni. Születtek eredmények, ismertek a szakmai közönség körében a „Pro Silva” alapelvek ismeretének és alkalmazásának dinamikus terjedése és ismertek a régen alkalmazott szálaló erdőgazdálkodás, valamint a készletgondozó erdőkezelés eredményei, de a gyakorlatban egyik elv, eljárás, módszer sem tudott még tartósan meghonosodni. A különböző eredmények megismerése és az Erdőgazdaság munkájában való alkalmazás lehetőségeinek vizsgálata során jutottak az Erdőgazdaság szakemberei arra a felismerésre, hogy az új célokhoz, az új elvekhez új módszerek is kellenek, de – és ez a legfontosabb ebben az esetben – nemcsak az erdőnevelés szakterületén, hanem az erdőgazdálkodás más területeinek, vala-

mint a kiegészítő tevékenységeinek teljes skáláján.

A kérdés erdőművelési-erdőnevelési oldala – több állományalkotó faj, illetve faállománytípus vonatkozásában – már jórészt ismert, de elvileg minden, csíráképes magot termő faj állománya alkalmas lehet természetes újlásra. Kevésbé ismert viszont a kérdés technológiai és gazdasági oldala, pedig ezek ismerete nélkül a rendszer nem működhet.

A természetserű erdőgazdálkodás működésének másik alapvető feltétele, hogy a hatályos jogi rendszerbe illeszthető legyen, tehát a támogatási és elvonási rendszer, valamint az erdőtervezés és a felügyelet kezelni tudja az alkalmazandó eljárásokat.

A fenti célok elérése érdekében a projekt feladata, hogy a HBEG területén kijelölt mintaterületeken az összegyűjtött eljárásokat kipróbálja, elemezze és a tapasztalatokat a gyakorla-

ti használat számára alkalmas módon rögzítse.

A FAO által elfogadott projekt-terv szerint a munka 2005-ös kezdéssel 2006 májusában zárul.

Keresztes György

Helyreigazító

A szeptemberi lapszámban „Vendégmunka tanulsággal” című írás szerzője helyesen Kovács Dávid.

Az „Erdősávok hiánya – energetikai faültetvények, mint erdősávok” című leadott írásunkban a következő hibákat találtuk:

Az „Erdősávok előnye” fejezet 3. bekezdésében az első zárójeles rész helyesen: (elmúlt években egyszeri 6-10 cm, a vizsgált nyílt területen)

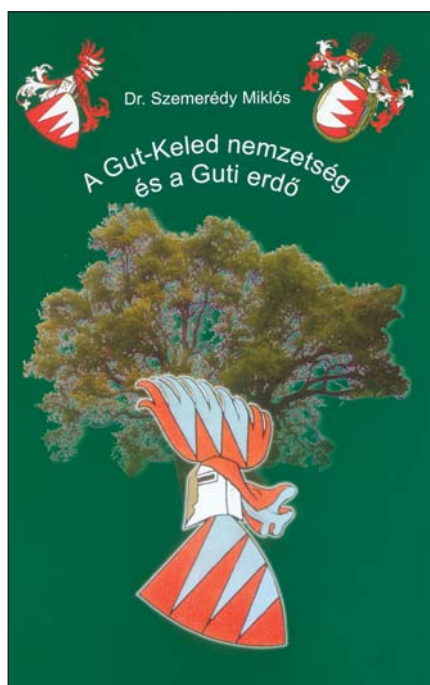
Az „Ültetvényszerű erdősávok” fejezet utolsó előtti bekezdésének utolsó mondatában a helyes: betakarítási évek (B1 és B2).

A szerzők

A Guti erdő

Izgalmas, vastag törzsű és szerteágazó fába vágta fejszéjét dr. Szemerédy Miklós, amikor a Guti erdő történetének megírásába kezdett. Igaz, tudta, hogy mit vállal, hiszen néhány éven belül már jelent meg kötete a Debrecen környéki Erdőpusztáról, és az akác honfoglalásáról a Nyírségben. Ez utóbbi kötet már második bővített kiadásban jelenik meg, és rövidesen a Nyírerdő Rt.-nél kapható. A Gut-Keled nemzetség és a Guti erdő című, közel 300 oldalas – mondhatni – monográfia meglehetősen részletességgel tárgyalja Gut történelmi vonatkozásait, a Gut-Keled nemzetség családfáját, bemutatja a Guti família lezármazási tábláját.

A szakmai rész ismerteti a térségben történt erdőszakasztásokat (véghasználá-

tot), a királyi biztosok és Debrecen város harcát, a Guti erdőben folyó erdőgazdálkodást, utazhatunk a Debrecen–Guti erdei vasúton, alapos ismertetőt kapunk a térségben folyó vadászatról, és megismerhetjük a híres Guti árbocakácot is. Szemerédy Miklós könyvéből megtudhatjuk, hogy a hajdani 8 500 kh-nak 87%-a kocsányos tölgy volt.

Ajánlom minden, szakmáját és szűkebb pátriáját szerető olvasónak, mert rendkívül tanulságos a könyv. Egyrészt alapos szakmai ismereteket szerezhethetünk, másrészt elmerülhetünk a magyar történelem egy sajátos nézőpontú részletébe, mely nemcsak tudásunkat gyarapítja, hanem egyben szórakoztató is. Mert igaz a könyvben olvasható idézet, hogy: „A múltba nyúlunk vissza a jövő fájának gyökere.”

Pápai Gábor

(A méltatást lásd a 344. oldalon)

Hogyan újítja a természet a tölgyeseket?

(egy tanulmányút élményei, tanulságai)

Negyvenen, az Erdőművelési Szakosztály tagjai és érdeklődő kollégák 2005. július 7-8-án Szlovákiában jártunk tanulmányúton. Első nap délután a Hodrusbánya melletti Kasivarova tölgyes erdőrezervátumot néztük meg. Ebben *Barton Zsolt* szakosztálytagunk előkészítő anyaga, *Juraj Prekop*, a szlovákiai Erdészeti Kutatóintézet munkatársa és *Kristof Julius*, a Hodrusbányai Erdészet erdőmérnöke volt segítségünkre. A bejárás célja a természetközeli erdőgazdálkodás lehetőségének tanulmányozása volt a fényigényes fafajok (elsősorban

kocsánytalan tölgy) állományaiban. Az erdőrezervátumban Stefan Korpel, a zólyomi egyetem Erdőművelési Tanszékének hajdani professzora végzett erdődinamikai, faterméstani és ökológiai kutatásokat, melyeket publikált is.

Az előkészítő anyagból és a helyismerettel rendelkezők tájékoztatásából megtudtuk, hogy az egykor bányászattal érintett térség magterületén közel száz éve nem folyik erdőgazdálkodás. Az első, közel négyhektáros területet 1908-ban még Vadas Jenő helyezte védelem alá. A

rezervátum idős tölgyei meghaladják a 250 éves kort. Köztük a következő korosztályok lábas erdő és fiatal „futók” (az idős fák között a fény felé törő léces és rudas egyedek vagy facsoportok megnevezésére szolgáló kifejezés), valamint csemeték formájában vannak jelen. A terület egy részén jellemző a bükk előretörése. Másutt különböző méretű tölgyűjulat-foltokban gyönyörködhetünk. A két háborítatlan, idős és egyben megújuló erdőrezervátum folt között egy hagyományosan kezelt középkorú tölgyesen is áthaladtunk.

Selmezbányai szállásunkról indulunk másnap reggel a város emlékeinek felderítésére, legtöbbször a korábbi élmények átvizsgálására. A város fénykorát, szerkezetét, érdekességeit *Kovács Margit* helyi idegenvezetőnk segítségével elevenítettük fel, jártuk be. Végül megkoszorúztuk *Fekete Lajos* professzorunk sírját az evangélikus temetőben, majd rövid sétát tettünk az Akadémia botanikus kertjében.

Délután Malonyára utaztunk (Tesárske Mlyňany), ahol az idei vándorgyűlésünk központi „szereplőjének”, a Jeli arborétum megálmodójának, *Ambrózy Migazzi István*nak életműve első felével, az itt 1892-1918 közt létrehozott szép arborétummal ismerkedtünk meg.

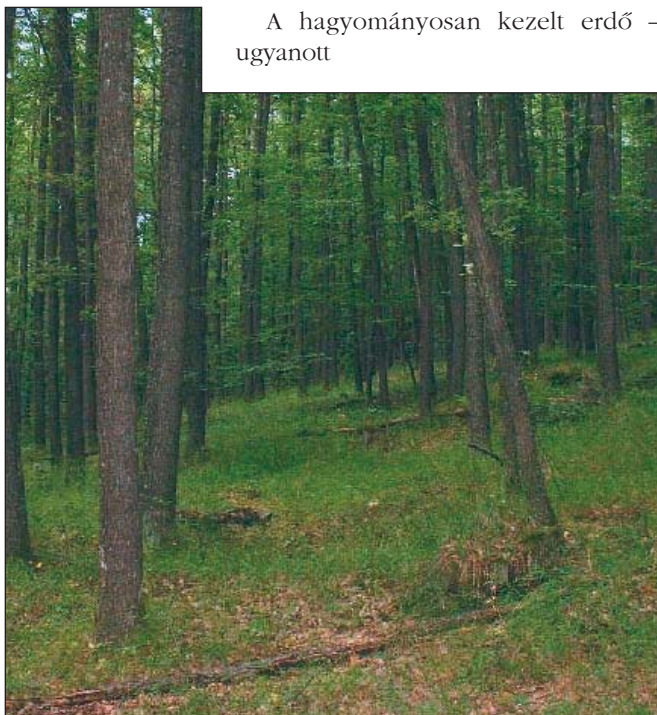
Mit tanultunk a kasivarovai tölgyestől?

Meglátni a természetben rejlő erőt, gazdagságot és lehetőséget:

a természet által létrehozott, folyamatosan megújuló, fajgazdag, változatos, egészséges erdőt

A hagyományosan kezelt erdő – ugyanott

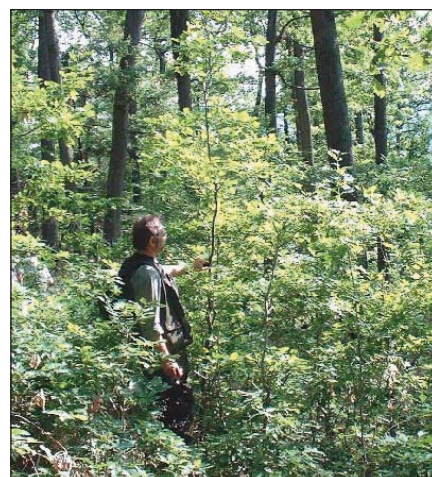
Észrevenni azt, hogyan követhetnénk gazdálkodásunkkal a természetben zajló folyamatokat?

Az itt kidőlt, kiszáradó – a gazdálkodás során meg a kitermelt – fák helyén keletkező lékekben kezd megújulni az erdő.

Az optimális lékből áramlik be az életető fény...

A hajdani faóriás csonkja ma az erdő díszé és értéke, sok-sok, az erdő egészségét biztosító faj élőhelye. Körülötte és helyén újul az élet.

Elgondolkodni azon: itt miért sikerülhetett, s otthon miért nem?

„és a fényben megjelennek, sokasodnak és erősödnek, majd erős nyomás alatt szelektálódnak a csemeték.

A csemetésből sűrűség lesz, majd a kemény küzdelemben felülkerekedett fiatal kocsánytalan tölgyek hatalmas életerővel törnek a fény felé.

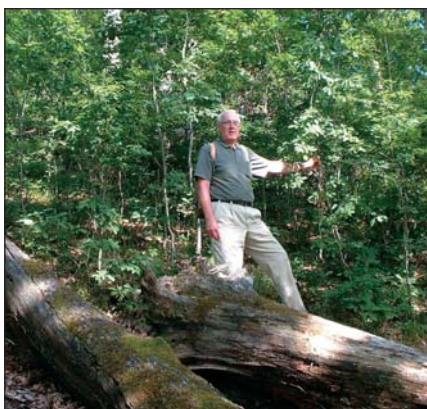
„Futó” tölgyek az öreg tölgyek védő/gyötörő gyűrűjében

Fiatal bükkök. A megújuló erdő életterét legjobban a „futók”, a fény felé törekvő életerős léces, rudas egyedek mutatják.

Ha időt adunk az erdőnek, a beavatkozásainkkal folyamatait modellezzük, akkor az folyamatosan, eredményesen és a mesterséges eljárásokkal nem létrehozható minőségben, újítja meg magát.

Szöveg: **Bús Mária,**

Fotó: **Varga Béla, Kovács Attila**

Széldöntés a nyírségi erdőkben

Térségünkben eddig jobbra csak a közép- és a magas hegységekben tapasztalhattunk jelentősebb viharkárt. Elég, ha csak a múlt év végén a Tátrában bekövetkezett, erdőt érintő tragédiára, vagy évtizede a Keleti-Kárpátokban, a Székelyföld peremén ledöntött fenyőerdők millió köbmétereire gondolunk. Ez év késő tavaszán a fürgeteg lecsapott Hosszúpályi és Nyírkáta községhatárok között elhelyezkedő erdőállományokra is, fafajra és korosztályra való tekintet nélkül súlyos károkat okozva. Nyírbátor, Nyírlúgos, Baktalórántháza, Guth, Hajdúhadháza, Debrecen és a halápi erdészetek területét érintette elsősorban. Az orkánszerű szél a legnagyobb pusztítást egy 3–5 km széles, ÉK–DNy irányba haladó sávban fejtette ki, ledöntve mintegy 1500 ha erdőállományt. A károsodott erdőtestek

között idős kocsányos tölgyesek, hazai nyárasok, fiatal és középkorú nemes nyárasok, valamint különböző korosztályba tartozó fenyőállományok egyaránt megtalálhatók. A kocsányos tölgyes-felújításokban főként a hagyásfákról leszakadó koronarészek, valamint a felújítási területek határán elhelyezkedő állományokból bedőlt szegélyfák további károkat okoztak. A kidőlt fák nem kímélték az útjukba lévő vadvédelmi kerítéseket, épületeket sem. Az idős kocsányos tölgyesek és hazai nyárasok elsősorban a természetvédelem alatt álló területeken a fakitermelési korlátozás alá eső állományokból kerültek ki. A fiatal és középkorú nemes nyárasokban a szélnyomás hatására gyökerestől fordultak ki az egyedek. A fenyvesek esetében a pusztítás elsősorban a rossz egészségi állapotú,

zárt, sűrű szerkezetű állományokban következett be, a korosztálytól függetlenül. A felmérés szerint a károsodott erdők korosztály szerinti megoszlása a következő volt: 40% idős, 30% középkorú, 25% fiatal és 5% felújítás korú.

A Nyírerdő Rt. azonnal megkezdte a vihar által okozott kár felszámolását. A szükséges szakhatósági engedélyek birtokában döntöttek, és hozzáfogtak a fakitermelési pótterv, és – ahol erre lehetőség nyílt – a vágáscserés pótterv alkalmazásával a kitermeléshez. Ezzel mintegy 550 ha többlet véghasználati területtel bővül a Részvénytársaság véghasználati feladata. Részvénytársasági szinten 43 munkacsapat, mely az ország minden területéről verbuválódott, 210 fővel dolgozott a széldöntött területeken. A fakitermelési üzemi eredmény és a keletkezett erdőfelújítási kötelezettség

felszámolása együttesen közel 200 millió forintos veszteséget okozott a Részvénytársaságnak. Szabó Béla, a halápi erdészet vezetője a terület bejárásakor elmondta, hogy a náluk dolgozó 36 vállalkozó munkacsapat az erdészetnél elkezdett 480 ha véghasználati kárból 281 ha-t termelt le baleset nélkül.

Három vállalkozó megkezdte a felújításhoz szükséges tuskózást és a talajelőkészítést, mintegy 120 ha-t teljesítve. A felújításhoz a szükséges szaporítóanyag megvan, így a makkvetéshez szükséges 200 mázsa kocsányos- és 200 mázsa vöröstölgymakk. Szabó Béla elmondta, hogy folyamatos az anyagértékesítés is. Mivel 2006 az utolsó érvényes üzemtervi évük, így a kár ellenére a jövő évi üzemtervi feladatokat is végrehajtják. A területen járva a tudósító tapasztalhatta, hogy a Nyírerdő Rt. már nem a káreseménnyel és annak következményeivel foglalkozik, sokkal inkább minden eszközt a kárfelszámolásra és a károsított területek felújítására fordítja. Sok sikert kívánunk hozzá.

Kép és szöveg: **Pápai Gábor**

„Csanyiki csemete”

Az ÉSZAKERDŐ Rt. beruházásában, a HADAS MŰTEREM tervei alapján, az ÉPSZER Rt. Sárospatak kivitelezésében befejeződtek Csanyikban az egykori tanulmányi ház erdészeti erdei iskolává történő átalakítási munkái és 2005. július 7-én megtörtént a műszaki átadás-átvétel. Elkészült az erdei tanösvény és ősztől egy tanár házaspár vezetésével CSANYIKI CSEMETE néven megkezdte működését az ÉSZAKERDŐ Rt. 4. erdészeti erdei iskolája.

Csanyik a történelemből is ismert hely, a 13-16. században itt volt a pálosok faluja, a diósgyőri várhoz tartozó vadaskertjében pedig királyok, királynék,

királyfiak vadásztak őzre, szarvasra, dámra. Ennek emlékét őrzik ma is a Király-kút, Király-asztal helynevek, a pálosok erdeje – a régi térképeken Pauliner Wald – ma Barát-erdő néven ismert.

A most felújított épület már 80 évvel ezelőtt is az oktatást szolgálta, mivel a trianoni döntés következtében Selmecbányáról Sopronba költözött M. kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola és az Erdészeti Kísérleti Állomás új kísérleti és kutató területeinek egy részét a miskolci erdőigazgatóságnál, Diósgyőr határában jelölték ki.

A kutatók és a hallgatók elhelyezése érdekében 1923-ban *Kaán Károly* „ta-

nulmányi ház”-at építtetett a Csanyik-völgyben és ez lett a bükk-i kísérletek, terepi gyakorlatok, bemutatók, tanulmányutak központja.

Az 1930-as években felkeresték Csanyikot az ide látogató japán, lengyel, német erdészek, hallgatók, az erdőigazgatóság pedig rendszeres tanfolyamokat és vizsgákat szervezett a szakképesítéssel nem rendelkező erdőőrök és alerdészek részére.

1949-ben Csanyikban rendezték az állandó erdei munkások első szaktanfolyamát és vizsgáját, majd lakásokat alakítottak ki az épületben. 15 éve azonban üresen állt, így különböző pályázatok, az erdészeti közjóléti alap, az FVM támogatása és az ÉSZAKERDŐ Rt. saját alapja révén lehetővé vált az épület korszerűsítése, ahol újra az oktatás veszi át a főszerepet.

A répáshutai BÜKK-MAKK, a szelcepusztai BORZ-ALOM, a főnagysági BAGOLY-VÁR és a csanyiki CSEMETE erdészeti erdei iskolákban a *Bobcsákné Borzi Ibolya, Kuthy Éva, Steiner Melinda* pedagógusok által készített és az ÉSZAKERDŐ Rt. által kiadott program alapján szervezik az oktatást. A gyerekek olyan programokon vesznek részt, amelyek ténylegesen formálják környezet tudatukat, szemléletüket, nemcsak virtuálisan, hanem közvetlenül is megismerhetik a környezeti-természeti tényezőket, a helytörténeti emlékeket.

Sok új ismeretet és élményt nyújtó programokat, jó tanulást gyerekek!

Járasi Lőrinc

Sza-sza-szakestélyt tartottunk

Az Úr 2005. évében, Rák havának Iván napján (június 24.), a főnagysági erdészeti oktatóközpontban tartandó erdész-bányász szakestélyre hívta a major domus invitáló fecnije a borsodi erdész-bányász-kohász firmákat, ultra-supra veteránokat.

Lehangoló volt a gyapjaslepke hernyója által károsított kopasz hegyoldal látványa, de a találkozás öröme, az ízletes vadpörkölt és az utána töltött nedű jókedvre derítette az 50 résztvevőt.

Az elnökre vonatkozó megfontolatlan ötletek kellő lepfűjözása után hatalmas vívát fogadta bányász testvérünk, *Markó István* al. *Gyurkó* személyére tett javaslatot, aki tisztségét átvéve felmérte a helyiség méreteit, nyitottságát, diagnosztizálta az akusztikai jellemzőket,

aminek eredményeként a hagyományoktól eltérően két-két visszhangot és nótabíró-t nevezett ki.

Erdészeti kontrapunkt lett *Hornýánszky Antal* al. *Csúbor*, a bányászoké *Virág István* al. *Alkimista*, akik egymás szavába vágva érthetővé fordították a praeses burkolt célzásait. A bányászok

cantus praesese *Törő György* al. *Pikulás*, az erdészeké a szintén bányász, de OEE tag *Lóránt Miklós* al. *Gyökér* lett, akik azonnal elkezdtek az alkalomhoz illő, hagyományos dalainkat és „a nép” között elvegyülve segítettek az emberi hangok megtalálását.

A házirendet a major domus *Steiner József* al. *Spreciz* ismertette és *Járasi Lőrinc* al. *Mosolygó* hitelesítette. A szakestély megszólítása:

**SZÉN HELYETT FÁT ÉGETŐ
ERDÉSZ-BÁNYÁSZ SZAKESTÉLY**

ezért a praeses tűzmesterré nevezte ki *Cserép János* al. *Dzsoni*-t, aki arra is vigyázott, hogy senki ne tehessen rossz fát a tűzre.

A vadpörköltől és az emelkedő alkoholszinttől lelassúdott agyműködés

serkentése és a szépre való emlékezés érdekében az elnök felidézte a bányászat és a szakoktatás fejlődéstörténetét. A Selmecbányán felállított Berg-Schola (bányászati-kohászati iskola) 1762-től már Académia Montanistica, az 1808-ban alapított Erdészeti Tanintézetet is az Akadémiához csatolják, ezért 1848-tól Berg-und Forstakademie (Bányászati-Kohászati és Erdészeti Akadémia) az alma mater hivatalos neve.

Megismertük a szabadságharc, a magyar nyelvű oktatás bevezetése, a szakokra való tagolódás eseményeit, az 1904-ben főiskolává szervezett akadémia Trianon miatti menekülését, a soproni elhelyezkedést és az ágfalvi csata két hősi halott főiskolása emlékére az elnök utasította a tűzmestert, hogy gyűjtsa meg a szakestély tüzeit és lobogjanak az erdész-bányász szakok tiszteletére.

Emlékeztünk a M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskolára, a József nádor és Rákosi Mátyás nevét viselő egyetemekre, a Nyugat-Magyarországi és a Miskolci Egyetemre, mint a selmeci akadémia örököseire.

Az időutazás közben felcsendültek régi dalaink és fokozta a hangulatot a praeses által többször elrendelt EKS és tükrös és így tudtuk meg Járasi Lőrinc-től, hogy mi van a komoly pohárban.

Az erdészettörténetben jártas Mosolygó emlékeztetett arra, hogy a három testvéri szak együttműködése 1873-ig Diósgyőrben egységes szervezetet is jelentett. A köszén és a tűzifa ügye már 1810-ben is konfliktust okozott, mert a koronauradalom tudomásul vette ugyan *Fazola Henrik* bejelentését az „éghető kő” felhasználására, de az

erdőszámtartó csak ott engedett szemet termelni, „ahol azt a fa esetleges hiánya következtében alkalmazni kell.”

Emlékeztetett arra, hogy 1772 után közel száz évig, a vasgyártás érdekében Ó- és Újmassán és Hámorban évente 4-5 ezer öl, vagyis 2-2,5 millió köbméter fát használtak fel faszénként. A 19. század végén rohamosan növekvő energiaigényt csak a kőszéntermelés fokozásával lehetett kielégíteni, de ahhoz is fára, Borsodban évente 40-60 ezer köbméter bányászati fára volt szükség.

Milliók nagyságrendű volt az üveghuták faigénye és a köszén ellenére 1884-ben az országban működő 1128 gőzgép 45 %-át még fával fűtötték. 1950 előtt az országban kitermelt fa 80-85 %-a tűzifa volt és milliós tétel volt a tűzifaimport.

Ezekkel a tényszámokkal utasította vissza az erdészeket faégetőként feltűn-

tető kritikusok vádjait, rámutatva, hogy a sokmillió köbméter elégetett fa ellenére ma is természetes vagy természet-szerű erdők vannak az egykori hámorok és huták területén.

Felidézte az első, Telkibányán 1974. szeptember 27-én rendezett szarvassültes szakestély hangulatát, az 1982-es, az 1987-es rendezvényeket, mert ezekből az ünnepi összejövetelekből vált országossá a bányász-kohász-erdész találkozó. Emlékeztetett a királykúti Erdész-Bányász Barátság pihenőhely és emléktáró, az emlékoszlop-avatás, az ökumenikus vadász-mise ünnepi pillanataira, a miskolci Bányászklubban és más helyeken rendezett tucatonál is több szakestélyre.

Ultra-supra veteránként arra kérte Silvanus istent adjon az erdészszakmának megalkuvást nem ismerő, hagyományainkat tisztelő erdész nagyságokat! Vezetőket, oktatókat, kutatókat! Egységben, összefogva dolgozó erdészeket!

A sokadik ex után már szakavatott hörpintéssel néztünk a korsó aljára és amikor a szakestély lett a szó, kedélyes és vidám beszámolókat hallgatunk a munkahelyi fonáságokról, a hazai és külföldi kirándulások élményeiről, videón láthattunk csodás tájakat, életből ellesett pillanatokot, a viharos időjárásban elakadt külszíni bányagépeket stb.

Az erdész-kohász-bányász himnuszok eléneklése után a szakestély véget ért, de még sokáig hallatszottak a szép dalok az emléktüzek mellett. Fel-felhangzott a búcsúszó is:

Üdv az erdésznek! Jó szerencsét a bányásznak!

Járasi Lőrinc

Fotó: **Bányai Péter**

Erdőnevelés a trópusi erdőkben

A trópusi erdőkben az erdőnevelés egyelőre még nem tartozik a szokványos erdőgazdálkodási műveletek közé. Ha az erdőnevelést Leibundgutnak, a kiváló svájci erdőművelőnek megfogalmazása szerint értelmezzük (minden olyan kiválasztó és ápoló célú belenyúlás tartozik az erdőnevelés fogalmkörébe, amelyek az egyes fa vagy erdőállomány természetési céljának minél gyorsabb elérését szolgálja), akkor erdőnevelés csak egyes helyeken és kiegészítő műveletként folyik a trópusi erdők mindössze 14%-ában. A szám Afrika és Latin-Amerika erdeire vonatko-

zik, valamivel jobb a helyzet Délkelet-Ázsia erdeiben.

Az elmaradás fő oka az, hogy az erdőknek csak töredékében folytatnak európai értelemben vett gazdálkodást, másrészt az erdők faji és korosztálybeli összetételének sokfélesége is hátráltatja a művelet alkalmazását. A fafajok növekedési jellemzőit is még nagyon hiányosan ismerik.

(Forrás: *H. Lamprecht: Waldpflege in den Tropen – ein Weg zwischen Möglichkeiten und Notwendigkeiten. Schweiz. Z. Forstwes. 129. Nr. 2. 127-138.S.)*

Ref.: **Dr. Szodfridt István**

Még mindig a 2006. évi erdészeti költségvetésről

Az Erdészeti Lapok 2005. októberi számában közöltünk két levelet az erdészet 2006. évi költségvetésével kapcsolatban. Ebben a témában hasonló tartalmú levelet küldtünk még Gráf József földművelésügyi miniszternek, Veres János pénzügyminiszternek, továbbá valamennyi országgyűlési képviselőnek is. A reakciók szomorú mérége a következő:

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium illetékeseihez írott leveleinkre nem kaptunk választ, a 387 országgyűlési képviselőnek küldött levélre 5, azaz öt választ kaptunk, a pénzügyminiszter nem válaszolt, a Miniszterelnöki Kabinetiroda arról tájékoztatta, hogy levelünket illetékességből továbbították a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumnak. Ez utóbbira végre választ kaptunk a tárca közigazgatási államtitkárától, amelyet szó szerint közlünk:

„Tisztelt Elnök Úr!

Hivaikozva Miniszterelnök úrnak írt levelére az alábbiakról tájékoztatom.

A Magyar Köztársaság 2006. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslat 1. sz. melléklete a XII. Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium fejezetében „Erdészeti feladatok” jogcímen – az erdőfenntartási járulékból és bírságokból tervezett központosított bevételek összegével azonos nagyságrendben – 4,2 MrdFt költségvetési támogatási előirányzat került megtervezésre. A törvényjavaslat tárcaszintű egyeztetése lezárult, a Kormány törvényjavaslatot az Országgyűlés részére már benyújtotta.

Egyetértek Önnel, hogy az erdészeti feladatok támogatására biztosított költségvetési előirányzatból – melynek nagyságrendje az erdőgazdálkodók befizetésével azonos – kell támogatnunk az erdőfenntartási feladatokon túlmenően

az erdők immateriális (közjóléti, szociális, oktatási, nevelési) szolgáltatásainak fenntartását és azok társadalmi elvárásoknak megfelelő minőségű színvonal megőrzését és a magánerdő-gazdálkodást is. Azonban a szűkös költségvetési források ellenére is úgy érezzük, hogy a kizárólag magán-erdőgazdálkodók által jogszerűen igénybe vehető támogatások teljesítése az elmúlt időszakban nem okozott problémát.

A fenti jogcímen kívül a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján az Európai Unió által társfinanszírozott mezőgazdasági területek erdőültetéséhez nyújtott támogatást a magán-erdőgazdálkodás területén veszik és vehetik majd igénybe a 2006. év folyamán is.

Ezen túlmenően a korábbi években megkezdett erdőtelepítési beruházások folytatásának finanszírozására – melynek kb. 95%-át évek óta ugyancsak a magán-erdőgazdálkodók veszik igénybe – 2005-ben 4 MrdFt van biztosítva, a 2006. évi költségvetési törvényjavaslatban 3,5 MrdFt került tervezésre, amely igen pozitívan értékelhető az ország erdőültetésének növelése szempontjából.

Jelenleg van előkészítés folyamatában a Nemzeti Fejlesztési Terv II., amely a vidékfejlesztés keretei között várhatóan a magán-erdőgazdálkodás területén további uniós társfinanszírozású támogatási lehetőségeket nyithat meg.

Természetesen a minisztérium nem közönyös egy működő természeti erőforrásnak – a csaknem 1,9 millió hektárt kitevő erdőterületnek – a jövője iránt, de az állambáztartás jelenlegi helyzetében a nemzeti támogatásokra fordítható előirányzatok növelésére nem látunk lehetőséget, de a megoldást a későbbiek során megvizsgáljuk.

Köszönöm az erdőgazdálkodási ágazat támogatásával kapcsolatos felvetéseit és kérem válaszem szíves elfogadását.

Budapest, 2005. október 24.

Tisztelettel:

Benedek Fülöp ”

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Érdekegyeztető Tanács (FÖVÉT) október 12-i ülésén Mócsényi Miklós felvetése és kérdése alapján megismertették a jelenlévők Gráf József miniszter úr véleményét az erdészet 2006. évi költségvetésével kapcsolatban. A miniszteri válaszból az derült ki, hogy miniszter urat az erdészeti költségvetéssel kapcsolatban rendkívül egyoldalúan, erdészetellenesen tájékoztatták. Annak érdekében, hogy az érintett fél véleményéről és a tényekről tájékoztassuk a tárca vezetőjét, a miniszteri titkárságon keresztül kértük egy rövid személyes találkozás lehetőségét miniszter úrtól, amelyre a mai napig sem kaptunk választ, vagy időpontot.

A dolgok jelenleg itt állnak. A költségvetésről és a Mezőgazdasági Bizottság Erdészeti Albizottságának módosító javaslatáról rövidesen dönteni fognak. Akkor derül majd ki, hogy a különböző szakmai és érdekképviseleti szövetségek erőfeszítéseinek lesz-e eredménye, megmarad-e a magánerdő támogatása és a magánerdők zömét működtető integrált rendszer, amely egyben az erdőtelepítések hajtómotorja, vagy végig kell majd járni az érdekvérvényesítés további lépcsőfokait is.

* * *

Megalakultak a FÖVÉT ágazati tanácsai

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Érdekegyeztető Tanács október 12-én aláírt megállapodása értelmében megalakultak az ágazati tanácsok, amelyek közül a MEGOSZ az Erdészeti és Faiparin kívül a Halászati és Vadászati, valamint a Mezőgazdasági Ágazati Tanácsban jelezte részvételi szándékát. A harmadik, számunkra

legfontosabb Erdészeti és Faipari Ágazati Tanács október 27-én tartotta meg alakuló ülését, ahol elfogadták a működési szabályzatot és egyéves időtartamra elnöknek *Dombóvári Dénest*, a MEGOSZ alelnökét, míg alelnöknek *Möcsényi Miklóst*, a FAGOSZ

főtitkárát választották meg. A tanács az Erdészeti Albizottság felkérésére azonnali tárgyalásra elfogadta a 2006. évi támogatásokra készült erdészeti javaslatot és egyetértett az abban foglaltakkal. Határoztak arról is, hogy a javaslatot, mint saját hatáskörben nem

megoldható ügyet a FÖVÉT következő ülése elé terjesztik.

Az Erdészeti és Faipari Ágazati Tanács következő ülésén az FVM Erdészeti Főosztályának előterjesztése alapján a 2007-től várható erdészeti támogatások koncepcióját vitatják meg.

Szontagh Pál 80 éves

„Az erdők élővilága legnagyobb kincsünk. Megismerése, mozgatórugónak feltárása és megvédelése nemcsak munkám, hanem egy életen át tartó szenvedélyem is.”

Fenti hitvallás „jogos tulajdonosa”, Szontagh Pál, a magyarországi erdővédelmi kutatások

utóbbi évtizedeinek meghatározó személyisége 1925. június 20-án, Nyírbaktán született. Habár már gyermekkorában elkerült a Nyírségből, a mai napig erős szálak kötik szűkebb pátriájához. Nyugdíjaként, még napjainkban is rendszeresen ad szaktanácsokat a kelet-magyarországi erdők erdővédelmi problémáival kapcsolatosan.

Édesapja erdőmérnök volt, így már a szülői házban „ráragadt” az erdő, az erdészeti iránti érdeklődés. Házuk kertjében már kisgyermekként gyűjtötte és tenyésztette a rovarokat. Később az Egri Cisztercita Gimnáziumban tovább erősödött a rovarok iránti érdeklődése is. 1943-ban iratkozott be a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Erdőmérnöki Karára, ahol 1948-ban jeles minősítésű erdőmérnöki diplomát kapott. Egyetemi tanulmányai alatt igen nagy hatással volt rá *Győrfi János* (1905-1966), az erdővédelem híresen nagy tudású és hírhedten szigorú professzora, akivel később az Erdészeti Tudományos Intézet falain belül egy ideig munkatársak is voltak.

A diploma megszerzése után az Ózdi Erdőgazdálkodásnál, majd pedig az Egri Erdőrendezőségénél vállalt munkát. Az erdőrendezői munkakör gyakori terepi munkákat is jelentett, ez kiváló lehetőséget nyújtott rovargyűjteményének fejlesztésére is. 1956 júniusában kinevezik az akkor létesített Egri Erdővédelmi Állomás vezetőjévé. Így tehát az erdővédelemhez fűződő „intézményesített” viszonya is fél évszázados. 1960-ban az, Erdészeti Tudományos Intézetben megalakuló Erdővédelmi Osztályra, ezen belül a

Mátrafüredi Állomásra kerül, ahol egészen nyugdíjazásáig tevékenykedik. A mátrafüredi nyugodt környezet, az erdő közelsége ideális volt az elmélyült szakmai-tudományos munkára, melynek eredményei sem maradtak el.

1961-ben „*summa cum laude*” minősítéssel teszi le doktori szigorlatát és védi meg egyetemi doktori disszertációját, mely a gyűrűlepke (*Malacosoma neustria*) életmódjával, kártételével, és az ellene való védekezés-sel foglalkozott. „Nyár-anyatelepeink rovarkárosítói és az ellenük való védekezési módok” című kandidátusi értekezését 1965-ben véde meg. 1981-ben, „Növényvédelmi technológiák fitofág rovarok leküzdésére nyárasokban és fűzésekben” értekezésével megszerzi a mezőgazdasági tudományok (erdészeti) doktora címet.

A tragikusan fiatalon elhunyt Tallós Pállal együtt meghatározó szerepet játszott az Erdészeti Fénycsapda Hálózat és az Erdővédelmi Prognózis Rendszer létrehozásában, illetve működtetésében. Az évente megjelenő „prognózis könyveket” két évtizeden keresztül Szontagh Pál írta.

Fél évszázados kutatói pályafutása alatt több mint 150 publikációja jelent meg. Cikkei és könyvei is a magyar erdészszakma egyöntetű elismerését váltották ki, de nemzetközi szinten is érdeklődést keltettek. Írásai nemcsak az erdészeti szaklapokban, hanem biológiai, zoológiai folyóiratokban is megjelentek. Tagja az Országos Erdészeti Egyesületnek, az MTA Erdészeti Bizottságának, a Magyar Biológiai Társaságnak, a Magyar Rovartani Társaságnak. Az utóbbinak választmányi tagja és alelnöke is volt. Kiemelkedő munkásságát számos szakmai kitüntetéssel ismerték el.

Hosszú pályafutása során több, nagyjelentőségű erdővédelmi témakört művelt, ezeket a teljesség igényével nehéz volna felsorolni. A korábban már említett

teken kívül foglalkozott a tölgylombfogyasztó lepkék populációdinamikájával, a tölgyeken élő sodrómolyokkal, a tölgypusztulás rovarvontatkozásaival, valamint a bükkösök egészségi állapotával, illetve annak rovarvontatkozásaival. Pályafutása során mindig csak szakmai munkájára koncentrált, tudatosan távol tartotta magát a „tülekedéstől”.

Szontagh Pál több évtizeden keresztül aktív szerepet játszott a hazai szakirányú felsőoktatásban és tudományos minősítésben is. A jelenleg rovarvontatkozást, növényvédelmi, erdővédelmi témakörökben dolgozó hazai kutatók jelentős része a szigorlati vizsgabizottságban, az értekezés opponenseként, vagy akár a nyilvános vita levezető elnökeként is találkozhatott vele. Bírálatai alaposak, kritikusak, de mindenkor jószándékúak.

Két legjelentősebb hobbija a bélyegyűjtés és a fotózás. Mindkettőt ötvözte az erdővédelmi kutatómunkával is. Rovartani, erdészeti tárgyú bélyegyűjteménye egyedülálló és szemet gyönyörködtető. Kiállításaiival több díjat nyert. Több évtizede elnöke az Egri Bélyegyűjtő Körnek. A tízezres számot is meghaladó rovarfotói pedig számos könyv és előadás illusztrációiként hasznosultak.

Jelen sorok írója 1983-ban, 3. éves egyetemi hallgatóként találkozott először személyesen Szontagh Pállal, aki vendégelőadóként a „Rovartan” című tantárgy keretében tartott előadást. A nyilvánvaló tárgyi tudás, a kiválóan illusztrált, a hallgatók figyelmét végig lekötő előadás, és a szavakon átsütő szakmaszeretet még a témakör iránt kevésbé érdeklődő hallgatókra is nagy hatást gyakorolt. Egy, a rovarvontatkozást és az erdővédelem iránt eleve érdeklődő hallgatóban pedig tovább erősítette a már korábban is érelődő gondolatot, hogy ilyesmi dolgokkal, ilyen hozzáállással akár egy életen át is érdemes foglalkozni...Még akkor is, ha a mérce eléggé magasra rakták!

Feleségével Egerben él, 3 gyermekük és 6 unokájuk van. A szakmai dinasztia fonalát Sopronban élő Rita lánya viszi tovább.

Isten éltesse Pali bácsi egészségében, boldogságban!!!

Csóka György

A kamarától a házilagos erdőgazdálkodásig

Az előzőekben áttekintettük, hogy a közel százéves kamarai gazdálkodás alatt az volt a diósgyőri erdők rendeltetése, hogy ellássák faszénnel a vasolvasztót és a hámorokat, hamuzsírral az üveghutát, tűzifával a mézskemencéket, a ser- és pálinkafőzőket, épület- és szerszámfaival, faeszközökkel, tűzifával az uradalmat és annak épületeit. A vágástervekben meghatározott fahasználatokat az ipari üzemek és a kolóniák munkásai és fuvarosai bérért, az úrbéreseket robotban vagy csekély díjazásért hajtották végre.

1849 után Diósgyőr is birodalmi erdő lett, felettes szerve az egri cs. és kir. Pénzügyi-felügyelőség, megnevezése: Diósgyőri Tisztartó Hivatal. A tisztartók azonban „sem képzettséggel, sem jártassággal nem bírtak... a felsőbb rendeletek betűszerinti végrehajtásáért voltak felelősek... a csekély jövedelem nagy részét fölösleges hivatalnokok és szolgák egész serege fogyasztotta el... egyszerű postásokká süllyedtek... az épület és műszerfa nem egészen 3%-ot tett ki... kényelmesebbnek látszott a fát minden válogatás nélkül rakásra döntve felaprítani... csak a sima, hasábnak feldolgozható fát vették igénybe, a többi ott maradt a favágóknak és a faizás fejében a volt úrbéreseknél, mert a csekély vágásbér ölenként 60–70 krajcárt tett ki” – írta jelentésében *Divald Adolf*.

Az 1815–1818. évi üzemtervek elvileg 1887-ig voltak érvényben, de 1856-ban a cs. és kir. pénzügyminiszter elrendelte a kincstári erdők üzemtervezését, amit Diósgyőrben 1867-re készítettek el. Kimutatták, hogy a „tartósan átlagos fatermés” 30 540 szabályöl (96 500 m³), pedig ekkor csak 15–20 ezer öl, nagyrészt szén- és tűzifát termeltek és évi átlagban 4617 forint volt a veszteség.

Neves elődeink részletes cikkekben elemezték az Erdészeti Lapokban a „magyar államerdők” helyzetét és az alkotmányos kormány feladatait. Idézzük: „Az erdőgazdálkodás feladata a nemzetgazdászati elveket és az erdészeti tudomány szabályait mindenütt a helyi viszonyokhoz képest, hol szükséges, módosítva alkalmazni... okszerű erdőgazdálkodási tervek készítése... és azoknak szakértő, szorgalmas és feddhetetlen jellemű erdészeti személyzet által leendő végrehajtása... az erdőtulajdon a közigazgatás védelme alá helyeztessék, a közlekedési és szállítási eszközök... szaporíttassanak... célszerű iparművek

állíttassanak... az ipar és kereskedelem... általános fejlődése folytán a faárak is... emelkedjenek”.

1868-ban *Sóltz Gyula* volt az erdőmester Diósgyőrben, és ide helyezték erdőrendezőnek *Belházy Emil* m. kir. főerdészt. 1871-ben *Sóltz Gyula* a selmeci akadémia tanára lett, de e két erdész nagyság rövid együttműködése is alapvető változásokat eredményezett. *Belházy Emil* rögtön felismerte, hogy milyen helytelenül készültek az előző erdőrendezés alapokmányai, és ezért *Divald Adolf* 1869. évi jelentésében csak 15 000 öltre (47 000 m³) becsülte a vágható fatömeget. *Bedő Albert* adatai szerint 1872 és 1876 között a fakitermelés évi átlagban:

épületfa	1 952
szerszámfa	601
tüzi- és szénfa	46 636
összesen	49 189 m ³

Befolyásolta a termelést, hogy a gazdasági válság miatt „a faárak és a kelendőség csökkent... kevesebb faszén kell, mert pang a vasipar”. 1875-ben „fölső tűzifakészlet van... a termelés addig, míg ezen készletek megfogynak egészen le van állítva”.

1871–1876 között *Belházy Emil* vezetésével elvégezték az alapfelméréseket és elkezdték a részletes felvételeket. Ennek során dolgozta ki *Belházy Emil* azokat a módszereket, melyek alapján 125 éve elkészült az 1880. évi erdőrendezési utasítás.

A kincstári erdőgazdálkodás bevezetése után az erdei termékek értékesítése szabott áron történt. *Enyedi János* szerint a diósgyőri bányagazgatóság 1871. január 31-én adta ki *Sóltz Gyula* erdőmesternek a PM által jóváhagyott 1871. évi „erdőtermény árszabály”-t, mely szerint pl. a 25–40 cm alsó átmérőjű szerfa tőrára bukknél 7,60, a tölgy 8,20, a kőris 8,86 forint, 1000 db szőlőkaró a diósgyőri raktárban 22 ft.

1880 után a vevőkkel kötött ötéves szerződésekkel, tövön adták el a fát. Az 1880–1884. évekre 155,85 hold tölgyerdőt adtak el a vasgyárnak, holdanként 35 ft. 61 krajcárért. 1883–1888 között Újhután, az erdőkincstár legnagyobb favásárlója, a Baiersdorf és Biach bécsi cége a haszonfa, Mocsolyáson 1892–1896 között *Neufeld Lipót* miskolci fakereskedő, 1904–1908 között a *Zartl Testvérek* hámmori bútorgyára a vevő. Diósgyőrben 1899–1903-ban a *Zartl* gyár vásárolt évente 800 m³ bukknél, 50 m³ kőris és 30 m³

szil haszonfát, de vevő volt *Neufeld Lipót* is, aki a hámmori vízfűrész bérletére. A miskolci és diósgyőri ipartestületek tagjai évente 5 m³ bukknél, 2 m³ tölgy, 3 m³ kőris haszonfát vásárolhattak. A faszenet a vasgyár égette, majd kapta, a tűzifa értékesítéséről nem rendelkezünk adatokkal.

Az erdőgondnokság kijelölte a vágásterületet és a magfákat, a vevő gondoskodott munkásokról, fuvarosokról, így 2-3 cég emberei is dolgozhattak egyszerre a vágásterületen. *Parasznyai tapasztalatai* alapján 1903-ban *Csegezy Pál*: A vágások kihasználása c. cikkében részletesen elemezte az Erdészeti Lapokban ennek hátterét, kiemelve: „szükséges tehát, hogy ezen hosszú időn át megtört állapot megváltoztassék... állandó... begyakorlott erdei munkások alkalmazása szükséges... ők végezzék a döntést és feldolgozást a legértékesebb választéktól a tűzifáig.” *Kaán Károly* is élesen bírálta a vállalkozók útján történő fakitermelést és értékesítést és a házi kezelésre tett javaslatot. Ennek érdekében írta cikkeit a természetes felújítás és a haszonfagazdálkodás, az erdőfeltárás és a gyérités, a beruházások és a faértékesítés stb. kérdéseiről, míg végül 1906-ban, a költségvetési tárgyaláson *Darányi Ignác* földművelésügyi miniszter „a házilagos erdőgazdálkodás hívének vallotta magát... kifejezést adott annak a szándékának, hogy ezt a gazdálkodási rendszert érvényesíteni kívánja az egész vonalon.”

Kaán Károly: Házilagos erdőgazdálkodás c. tanulmányában üdvözölte a miniszter bejelentését, vázolta a feladatokat, kiemelve: „az évszázados fordulóra berendezett... erdőgazdálkodás üzemének sikerét sem a közjogi politika szeszélyeinek, sem a kormányzati politika ötletszerűségeinek kitenni nem lehet”. (Erdészeti Lapok, 1907. 1–9.)

Elkezdődött az átszervezés, aminek eredményeként az FM 1908-tól „a természetes erdőfelújítás elveinek érvényesítése mellett a faanyagok házilagos termelését és erdei választékként az erdőben, a rakodón vagy raktárból való értékesítését rendelte el, s egyben intézkedett, hogy a diósgyőri uradalomban... a meglévő erdőgondnokságok kikerekítésével és területük apasztása mellett egy új erdőgondnoksági kerület létesíttessék.” Visszaállították a szentléleki erdőgondnokságot és elkezdték az ún. *Kaán-féle* számláló vágások eljárás bevezetését.

Járasi Lőrinc

Kaán Károly verseny 13. alkalommal

A legjobbak érkeztek Mezőtúrra

A megnyitó ünnepségen beszédet mondott *dr. Gombos András*, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium politikai államtitkára. Az elnökség tagjai között foglalt helyet Kaán Károly unokája, dédunokája és ükunokája is.

A verseny nyitónapján *dr. Draskovits Dénes* polgármester is köszöntötte a megjelenteket: „A Kaán Károly verseny immár 13 éves, mondhatjuk, hogy serdülőkorba lépett. A verseny története során mindig tartogatott meglepetéseket, évről évre gazdagodott, színesedett. Az idei döntő tovább gazdagítja a verseny történetét, hiszen idén először üdvözölhetünk Mezőtúron egy törökbecsei diákot, aki versenyen kívüli előadásával testvérvárosunk természeti kincseit mutatja be. Tavalyi köszöntőmben mondtam, hogy ennek a versenynek lelke van. Most szeretném megosztani önökkel, s veletek versenyzőkkel, hogy ezt a lelkeséget erősen meghatározza a verseny névadójának, Kaán Károlynak az életműve. Kaán Károly folyamatosan hirdette, hogy minden lehetséges területen, de elsősorban a fában szegény Nagyalföldünkön erdőt kell telepíteni, s hogy a megmaradt erdeinket úgy kell kezelni, hogy azok értéke minél jobban növekedjen.”

Az országos döntőre a megyei és a fővárosi versenyek legjobbjai érkeztek. A pénteki elméleti és laboratóriumi gyakorlati fordulót szombaton terepgyakorlat követte. A hagyományos „terepszemle” útvonala idén Mezőtúr-Kondoros-Nagyszénás-Orosháza-Kardoskút-Mezőtúr volt, s csakúgy, mint az előző években, idén is *dr. Tóth Albert* vezette végig a kisdíjakokat. A terepgyakorlat végén ugyancsak hagyományos momentum, az emlékfáültetés következett. Idén a tájba tökéletesen illő borókát ültettek a verseny résztvevői Kaán Károly emlékére. Vasárnap a kísértőadások következtek, ezzel alakult ki a döntő végeredménye.

2005-ben a Kaán Károly emléklapkett azok kapták, akik tevékenységükkel támogatták, segítették a verseny felvirágzását: *Rózsa Endre*, országgyűlési képviselő, a Parlament Oktatási és Tudományos Bizottságának tagja; *Fekete Gáborné*, a Szegedi Kis István Református Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium igazgatóhelyettese; *Molnárné Pataki Zsuzsanna*, a Rákóczi úti Általános Iskola tanára.

Hely.	Versenyző neve	Helység	Iskola
1.	Szili Petra	Öreglak	Körzeti Ált. Isk.
2.	Dömötör Diána	Nagykanizsa	Bolyai J. Általános Iskola
3.	Koren Máttyás	Szentendre	Barcsay Jenő Általános Iskola
4.	Kovács András	Kapuvár	Páli Szent Vince Kat. Ált. Isk.
5.	Aczél Dóra	Tatabánya	Váci Mihály Általános Iskola
6.	Lehr Kriszta	Soltvadkert	Kossuth L. Ált. Isk.
7.	Kis Klaudia	Szombathely	Zrínyi Ilona Általános Iskola
8.	Sebján Luca	Balassagyarmat	Szabó L. Ált. Isk.
9.	Kovács Márta	Budapest	Testnevelés Tagozatos Általános Iskola
10.	Polovitzner Réka	Szabadbattyán	Gróf Batthyány Lajos Ált. Isk.
11.	Duka Lili	Mórahalom	Móra Ferenc Ált. Isk.
12.	Juhász Dóra	Berettyóújfalu	Hunyadi M. Ált. Iskola
13.	Szilassy András	Budapest	Váci utcai Ének-Zenei Ált. Iskola
13.	Horváth Alexandra	Csajág	Balatonfőkajár-Csajági Általános Iskola
15.	Kerekes Kitti	Napkor	Jósika Miklós Általános Iskola
16.	Fábián Alexandra	Budapest	Kőrösi Csoma Ált. Iskola
17.	Janda Adrienn	Komló	Kodály Z. Általános Iskola
18.	Halász Dániel	Szekszárd	Comenius Általános Iskola
19.	Erdei Benjámín	Jászfényszaru	Általános Iskola
20.	Selíng Kinga	Mezőkövesd	Bárdos Lajos Általános Iskola
21.	Bodnár Zsófia	Tarnaörs	ÁMK Általános Iskola
1.	Bagossy Mária	Berettyóújfalu	József A. Általános Iskola
2.	Bagi Dávid	Komárom	Petőfi Ált. Iskola
3.	Zöldi Miklós	Hosszúhetény	Nemes János ÁMK
4.	Pap Réka	Békés	Szegedi Kis I. Ref. Gimn. Ált. Isk.
5.	Lelkes Péter	Vác	Juhász Gy. Ált. Isk.
6.	Karászi Ádám	Kisvárd	Egyesített Ált. Isk.
7.	Koltai Márton	Szombathely	Zrínyi Ilona Ált. Isk.
8.	Deák-Ilkó Zoltán	Budapest	Bem J. Ált. Isk.
8.	Vadász Nóra	Mezőlak	ÁMK Általános Isk.
10.	Kiss Enikő	Budapest	Kosztolányi D. Ált. Isk.
11.	Kovács Dorottya	Budapest	Stromfeld A. Ált. Isk.
11.	Hermann Petra	Lenti	Vörösmarty M. Ált. Isk.
13.	Koncsik Barbara	Jászboldogháza	Általános Iskola és Napköziotthonos Óvoda
14.	Csabuda Bence	Nógrád	Általános Iskola
14.	Tari Dóra	Tarnaörs	ÁMK Általános Isk.
16.	Hufnagel Dóra	Szabadbattyán	Gr. Batthyány L. Ált. Isk.
17.	Kiss Bettina	Mórahalom	Móra F. Általános Iskola
18.	Rubos Nikolett	Kiskőrös	Petőfi S. Általános Iskola
19.	Gáspár Máté	Dalmand	József A. ÁMK Ált. Isk.
20.	Németh Edina	Mezőkövesd	Szent Imre Ált. Isk.
21.	Hartai Boglárka	Győr	Kovács Margit ÁMK
22.	Lender Henrietta	Öreglak	Körzeti Ált. Isk.

Könyvismertetés

Dr. Szemerédy Miklós: A Gut-Keled nemzetség és a Guti erdő

Kiadta a Nyírségi Erdészeti Rt., Debrecen, 2005. 10. 15.

Képekkel, térképekkel és hivatalos iratok (dokumentumok) xerox másolataival, bőségesen ellátott bizonylatokkal igazolt erdészeti könyvet ajánlok az erdészeti szakma múltja iránt érdeklődők figyelmébe.

Talán sokaknak feltűnhetett, hogy a tősgyökeres magyar világ szívében hogyan kaphatott német nevet (Gut) egy erdőbirtok és település, és ez hogyan juthatott Debrecen város tulajdonába.

Annyit sikerült megállapítani, hogy a Gut-Keled testvérpár Németországból jött hazánkba, és Péter (1038–1041, 1045–1046) uralkodása alatt 1045-ben már testörparancsnok volt. A szerző ugyan nem mondja ki, mert dokumentálni nem tudta, egyik feltételezés szerint, de ez nem valószínű, hogy Gizella bajor főhercegnő Szt. Latván királyunk feleségének kíséretként jöhetett hazánkba, és maradt itt.¹ A Gut-nak nevezett földbirtokhoz királyi adomány (donatio) útján jutott.

A családi kapcsolatok tisztázása után a könyv végig követi az erdőbirtokban folyt fahasználat, majd erdőgazdálkodásának történetét 1457-től napjainkig. A primitív fahasználatot (faizás, falevágás)

ERDŐSZAKASZTÁS-nak nevezték. A szakirodalomban annak idején használt TARLASZTÁS, a véghasználatnak (tarvágnak) felel meg. A múlt évszázad elején még én is ismertem a KOMPETENCIA-t (illetményfát). Ez főként a hivatalvezetők részére a várost terhelő, évente a házhoz szállítandó tűzifa fogalmát takarja. Ez némileg a kegyúri kötelezettséghez hasonlítható. Ez a várost terhelő kötelezettség csak 1916-ban (az első világháború alatt) szűnt meg.

Arról is részletes felvilágosítást kapunk, hogy a várostól mintegy 30–40 km-re fekvő és Szabolcs vármegye területéhez tartozó Gut-i birtok hogyan jutott Hajdú vármegye székhelyének, Debrecennek a tulajdonába: az eladósodott birtokosok birtokaikat a gazdag civis város részére zálogba adták (nem tudták kiváltani).

Az addig rapszodikus „erdőgazdálkodást” az 1879. évi XXXI. tc. rendelkezése alapján elkészített erdőgazdasági üzemterv előírásainak részbeni betartásával rendszeres erdőgazdálkodás váltotta fel. Míg a fahasználati előírásokat betartották, addig a felújítások elmaradásával a pusztavágások területe felszaporodott. Ennek kétharmad része sarjztatással, egyharmada makkvetéssel, ill. csemeteültetéssel került felszámolásra.

Gondot okozott a nagy távolságra fekvő Gutról a faanyagnak Debrecenbe történő beszállítása. Ezért 1882-ben keskenyvágányú (950 mm) erdei vasút építésébe kezdtek, ami 1882 július közepéig Gutig el is készült. A köznyelv által Zsuzsinak keresztelt kisvonat Debrecen ellá-

tásban is szerepet kapott, mert 1923-tól személyszállítást is folytatva a falu terményeit az asszonyok ezen szállíthatták a debreceni piacra. A vasút részletes történetét is közölte a szerző.

A könyv végén rövid összefoglalást ad a Gut erdő második világháború utáni sorsáról, az ott történt erdőgazdálkodásról, az akác nemesítéséről, és az ott folytatott árbocakác nemesítéséről.

A könyv keresztmetszetet ad az erdőgazdálkodás eleinte lassú, majd a mind gyorsabb fejlődéséről, amely még a részvénytársasági formánál is követhető.

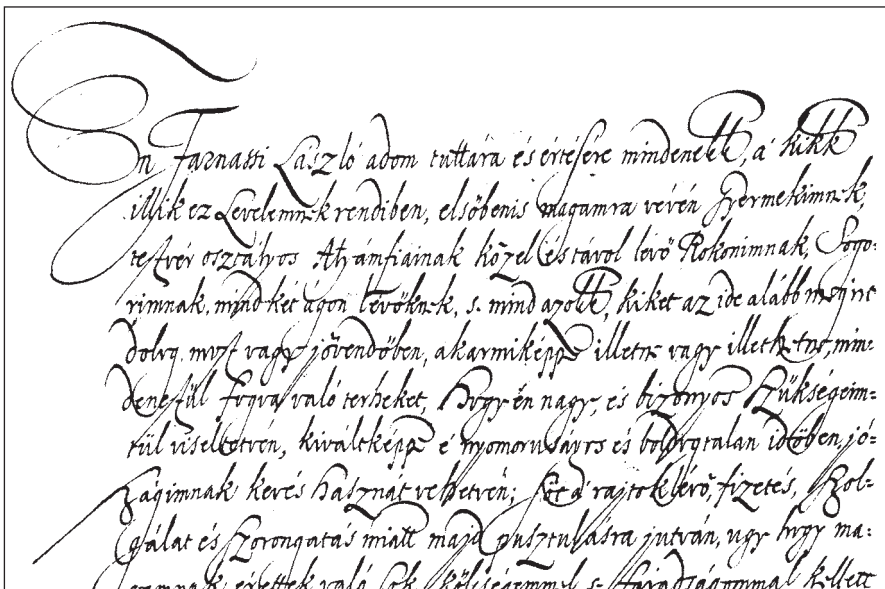
Az erdészettörténeti kutatás egyik jelentős eredménye dr. Szemerédy erdőmérnök könyve, amely csak sok és kitartó munka eredményeként születhetett meg. Külön ki kell emelni a régi fényképek és térképek fáradságos összegyűjtését, a Gut erdészeti személyzetének az 1900–2004-es évekre vonatkozó közlését, elismerve ezzel az elődök szakmai elkötelezettségét. De meg kell említeni a régi, nehezen olvasható hivatalos iratok olvashatóvá tételét és a latin szövegek magyarra fordítását is.

A könyvben két elírást találtam. Az egyik a 99. oldalon: 1829 helyett 1929; a másik a 176. oldalon: nem Horváth Aurél, hanem Arvéd.

Amidőn a könyv szerzőjének ez irányú munkáját megköszönjük, arra kérjük, kutató munkáját ne hagyja abba, örvendeztesse meg a szakmát további érdekes erdészettörténeti könyvvel.

Végül köszönet a könyv megjelenését lehetővé tevő Nyírségi Erdészeti Rt. vezérigazgatójának, a könyv szép kiállításáért a debreceni Nyomdaipari Szolgáltató KKT-nek.

Dr. Kollwenz Ödön

Elzálogosító szerződés 1695-ből

¹ Legvalószínűbb Kézai Simon és a Képes Krónika állítása szerint, hogy Svábföldről Hohenstaufen várából érkezett a két testvér Gut és Keled III. Henrik második 1045-ös seregeivel. Aba Sámuelről a ménfői csatában vették vissza a trónt Péter király számára. Határszolgálatiért kapott földjei Fejér vm.-ben, Berek vm.-ben és Bihar vm.-ben is Gut nevet viseli.

Želimir Borzan:
Imenik drveća i grmlja.
[Fa- és cserjenevek.] –
Hrvatske sume, Zagreb, 2001,
pp. 485.

A zágrábi egyetem erdészeti fakultásának dendrológia és erdészeti genetika professzora impozáns könyvet jelentetett meg a közelmúltban. 1849 fás növényfaj (fa, cserje, törpe- és félcserje, fásodott szárú lián) aktuális tudományos nevét, a gyakrabban használt szinonim neveket, továbbá a fajok horvát, angol és német neveit gyűjtötte csokorba. Az őshonos fás taxonokon túl felvett jegyzékébe minden olyan dendrotaxont, amelyet Horvátországban (és Közép-Európában) arborétumokban, dendrológiai gyűjteményekben, botanikus kertekben ill. közterületeken, mezőgazdasági és erdőterületeken ültetnek. E teljességre való törekvés eredményezi a csaknem kétezres fajsámot! A horvát megnevezéseknél újítást is bevezet a szerző, a tudományos neveknél alkalmazott kettős nevezéktant kiterjeszti a köznyelvi fajnevekre is, ahol az első

név a fajra vonatkozik, a második pedig a nemzetségnevet adja. [Az információbőbbleten túl ez a megoldás a köznyelvi megnevezéseket is egyértelművé teszi, átültetése a magyar nyelvbe megfontolandó.] A sokévi gyűjtőmunka eredménye, hogy az angol és a német megnevezéseknél is megtaláljuk

a gyakoribb nevek mellett a lokálisan használt társneveket is. A szótár összeállításának tudományos igényét mutatja többek között, hogy a fajnevek mellett a nemzetségek, családok, rendek neveit is megtaláljuk horvátul, angolul, németül. A szótárrészhöz kapcsolódva 4 regiszter segíti a könnyebb eligazodást, amit a szerzőnevek (auktornevek) indexe és egy bőséges irodalomjegyzék egészít ki.

Az A4-es kivitelű, különleges, finom papíron megjelent művet 60 egész oldalas akvarell illusztrálja, a gyakoribb fa- és cserjefajok képei Hempel és Wilhelm 1889-ben Bécsben megjelent háromkötetes művéből kerültek átvételre.

Ezt a könyvet nem csak a tudományos kutatók forgathatják haszonnal, hanem minden olyan szakember, aki valamilyen módon kapcsolatban áll a fa- és cserjefajokkal. Üdvözlendő lenne, ha a magyar nevekkel kiegészítve nálunk is megjelenhetne Želimir Borzan professzor könyve, amely az erdészeti szaknyelv ápolásának és fejlesztésének fontos mérföldköve lenne.

Dr. Bartha Dénes

Egyesületi hírek

Helyi csoport titkári, szakosztályvezetői értekezlet a Pilisben

Az Országos Erdészeti Egyesület 2005. november 3-án és 4-én a Pilisi Parkerdő Rt. Visegrádi Erdészeténél, a Mogyoróhegyi Természet és Erdővédelmi Központban tartotta értekezletét. A megjelent egyesületi tisztségviselőket *Zambó Péter* vezérigazgató és *Cserép János* elnök köszöntötte. *Ormos Balázs*, az OEE főtitkára adott áttekintést az egyesületi feladatokról a következők szerint. Kiemelt, felelősségteljes feladata a vezetésnek és a tagságnak, a 2006. évi egyesületi választások lebonyolítása. A választásokra hatással lehet a politika mindenüvé történő behatolása, mely nem szerencsés az Egyesület életében, de felelőtlenség nem számolni vele. Vezérfonalként kezelendő, az Egyesület programja, mely a szakmai értékteremtést az érdekérvényesítés elé helyezi, azzal összhangban. Kiemelt program az ágazat pénzügyi helyzetének javítása, a munkahelyek megtartása. A létszámcsökkenés érezteti hatását az egyesületi életben is, egyre kevesebben jelennek meg a rendezvényeken, nehezen vállalnak egyesületi munkát. A volt egye-

sületi székházba való visszajutás továbbra is kiemelt feladat, melyben mutatkozik némi előrelépés. A birtokon belül kerülés hosszú, türelmes, de kitartó munka eredménye lehet, melyről nem mondhat le a tagság.

Az egyesületi élet fenntartásának záloga az anyagi háttér biztosítása. A tagdíj-rendezés jól sikerült, ennek következtében az Egyesület anyagi helyzete rendezett. Meg kell köszönni a vezető testületek és a tagság munkáját és támogatását.

A működés és rendezvények szervezése tekintetében célszerű a régiók szerepének erősítése. A rendezvények hatékonyságát az „akció” jellegű rendezvények fokozhatják. Erre figyel fel a közvélemény és a sajtó is. A Vándorgyűlés szervezése jól halad.

A jövő évi erdészversenyt, mely a tervek szerint Mátrafüreden kerül megrendezésre, célszerű összekötni az ugyan-csak a Mátrában megrendezésre kerülő Bányász-kohász-erdész találkozóval. Jövő év telén, az erdészből Pécsen kerül megrendezésre. Cserép János elnök ki-egészítéseket fűzött a fellevezetőhöz. A Vándorgyűlés már jogilag nem küldött-közyűlés, ezért támogatja a külön közgyűlésen történő tisztségviselő választ-

tást. Az Erdészeti Lapok Szerkesztőbizottsága működésének átgondolását is javasolja. A szervezet régiós megerősítését szorgalmazza. A székház ügyét intézni kell, mert a Fő utcai helységek sorsa bizonytalan. A választásokkal kapcsolatosan bejelentette, hogy a következő egyesületi választáson elnöknek nem kíván indulni. Az ágazat pénzügyi támogatásánál, a kommunikációnál figyelemmel kell lenni az ágazat stabilitására. *Péti Miklós* a Vándorgyűlés szervező bizottsága nevében tartott tájékoztatót. A baráti találkozó és a szállás Balatonkenesén lesz, a közgyűlés pedig Pápán. A fellevezetők után hajnalig tartó élénk vita bontakozott ki a jelen lévők között. Többen tették szavá, hogy a politika beépülése az egyesületbe nem kívánatos tendencia. A választások időpontját egyeztetni szükséges az országos választások időpontjával. Egyetértés volt abban, hogy a Vándorgyűlés időpontja előtt tartandó küldöttközgyűlésen történjen meg a tisztségviselők megválasztása és a Vándorgyűlés az ünnepélyes átadásnak adjon helyt. Vita bontakozott ki az aktív vagy aktív nyugdíjas elnök és tisztségviselők mellett és ellene. A tisztségviselők elkötelezett, megfelelő idővel és támogatással bíró tagtársak közül kerüljenek ki. Többen kifogásolták a Vándorgyűlések magas

költségeit. Hiányolták az Egyesületi honlapot. Javaslát érkezett az egyesületi vagyion növelése ügyében, a pénzügyi függetlenség erősítése érdekében. Fokozni kell az ágazat kommunikációs tevékenységét és összefogottságát.

A következő napon az ülés vezetését *Duska József* alelnök vette át. A fő téma a szakmai tájékoztatás volt. Zambó Péter vezérigazgató, *Lonniczi Gergely* tájékoztatósi főmunkatárs és *Békefi Andrásné*, az Erdei Művelődés Háza vezetője tartott tájékoztatót a Pilisi Parkerdő Rt. tevékenységéről, közönségkapcsolati programjáról és az erdei iskola működéséről.

Az erdőgazdaságnak nagy erőfeszítésbe kerül az erdők szakszerű kezelése, ezért vállalkozásokat is működtetnek, melyek eredményét, az erdőgazdálkodásba forgatják vissza. A természetközeli erdőgazdálkodás felkarolásával igyekeznek a költségeiket csökkenteni. Közönségkapcsolati programokkal és tervszerű sajtómunkával segítik az erdőgazdaság és az ágazat munkájának valós bemutatását és elfogadtatását.

Gémesi József, az ÁPV Rt. ügyvezető igazgatóhelyettese az állami erdészeti jövőjéről tartott tájékoztatót. Bemutatta az ÁPV Rt.-t és a szervezetében helyet foglaló állami erdőgazdasági részvénytársaságokat. Az erdészeti társaságok mintegy 1000 milliárdos vagyont kezelnek, a kormányok felelőssége a szakszerű erdőkezelés biztosítása. Bejelentések szerint az ÁPV Rt. 2006. végén megszűnik, ezért új szervezet kialakítása válik szükségessé. A hagyományos erdőgazdálkodási tevékenységen túl, összhangban az EU elvárásokkal és szabályozással, az erdészeti vidékfejlesztésben betöltött szerepét növelni kell. Továbbra is cél, hogy a társaságok eredményesen működjenek. A tulaj-

donos nem vonja el az osztalékot, azt fejlesztésre, működésre lehet felhasználni. Sőt jelentős, több milliárdos nagyságrendű tőkeemeléssel segíti az erdőgazdaságok tevékenységét. (erdőművelési közmunkaprogram, természeti károk megtérítése, a természetközeli erdőgazdálkodás, az erdei infrastruktúra fejlesztése, közjóléti célú beruházások). A 2006. évet a gazdálkodóknak át kell vészelniük, mert a költségvetésben nincs elegendő forrás. A társaságoknak felül kell vizsgálniuk a veszteséges faipari üzemek működtetését. A fakitermelés várhatóan nem nő, a sarangolt faanyag ára az energetikai faanyag megjelenésével rendeződni látszik. Az erdőfenntartási járulékrendszer, az EU 2007-2013. évekre szóló pénzügyi támogatási rendszerének bevezetésével megszűnik. Az állami erdőgazdálkodás szervezete módosulhat, a kis területű egységek gazdaságosabb, regionális egységekbe való szervezésével. A járulékrendszer megszüntével átgondolandó az erdőtervezés és szolgálat szerepe is. A logikusan felépített és összefogott ismertető után a jelen lévő, többségében az állami

erdőgazdaságoknál dolgozó tagság, hozzászólásaival és kérdéseivel egészítette ki az ügyvezető igazgatóhelyettes ismertetését. Kérdések hangzottak el az erdőgazdaságok nyereség elvárása és mértéke, a kialakítandó szervezet gazdaságos nagysága, az igazgatóságok magas létszáma, a kommunikáció szükségessége vonatkozásában. Az Egyesület elfogadott programja alapján, igényt tart az egyeztetésre, ha valóban komoly változások érintik tagságát.

Ismét bebizonyosodott, hogy a két napos összejövetel, a hajnalba nyúló megbeszélések és szakmai tájékoztatók elősegítik a gondolatok egyeztetését és közös álláspont kialakítását, melyet mind az elnökségnek, mind a küldöttközgyűlésnek ajánlhat az értekezlet megszívlelésre. Köszönjük a házigazdák, hogy remek lehetőséget biztosítottak a rendezvénynek. Külön köszönjük *Ocsovai Zoltánnak*, a Visegrádi Erdészeti vezetőjének a megkülönböztetett figyelmet és szolgálatot.

Ormos Balázs
főtájtár

A jogász válaszol

Hogyan lehet kilépni, illetve kiválni az erdőbirtokossági társulattól, melyek a szétválás szabályai?

Változtak a termőföld átruházására vonatkozó illetékszabályok.

Az 1994. évi XLIX. törvény szerint az erdőbirtokossági társulattól kilépni nem lehet. A tag csak az erdőterületéről rendelkezhet (elidegenítheti, vagy végrendelkezhet), a társulati érdekeltiséggel együtt.

A társulattól kiválni is csak szétválás útján lehet. A szétválás azt jelenti, hogy legalább két erdőbirtokossági társulat jön létre.

Mivel a társulat alapításához a tv. 5. § (1) bek. szerint legalább két tulajdonos kell, ezért a „kiváláshoz” is legalább két személy szükséges, hogy megalakulhasson az új társulat.

Mindkét társulatot be kell jegyezni a cégbíróságon. Ezt követően bármelyik társulat elhatározhatja jogutód nélküli megszűnését. Az eljárás lefolytatása után a tulajdonosok választhatnak más erdőgazdálkodási formát (pl.: megbízotti jogviszony keretében megvalósuló társult erdőgazdálkodást.)

A szétválás szabályozásánál a tv. 33. § (1) bek. az erdő megosztásával érintett

tagok 2/3-os szavazattöbbségét említi, tehát nem a teljes erdőbirtokosságát.

Természetesen arra is van lehetőség, hogy a társulat eleve elhatározza jogutód nélküli megszűnését.

A termőföld (ideértve az erdőterületet is) visszerthes átruházására vonatkozó illetékkedvezmény, miszerint csak az illeték 1/4-ét kellett megfizetni, 2005.január 1-től megszűnt. Ezen időpont után az illetékhivatalok a termőföld átruházáskor is az általános (10%-os) mértékű illetéket vetik ki.

A termőföld ajándékozására vonatkozó 50%-os mértékű illetékkedvezmény továbbra is fennmaradt.

Dr. Derzsényi Tibor
Jogsegélyszolgálat vezető

50 év után ismét Sopronban

A soproni Erdészeti Technikum 1955. évben végzett „A” osztálya 2005. szeptember 28–29–30. napján tartotta 50. éves érettségi találkozóját, a jogutód Nyugat-Magyarországi Egyetem Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskolában.

A találkozót megelőzően egyre nehezebben teltek a napok, már nagyon vártuk, hogy láthassuk tanárainkat, iskolánkat, kedves diákvárosunkat, őszintén örülhessünk egymásnak mi öreg diákok. A kedves Sopron napsütéssel, kellemes őszi nappal fogadott bennünket.

A szervezők által összeállított program szerint első utunk elhunyt tanáraink sírjához vezetett. *Dr. Jereb Ottó* tanár úr osztályfőnök vezetésével sorra felkerestük *dr. Roth Gyula* professzor, *dr. Tuskó László* igazgató, *Gál István*, *Varga Gábor*, *Brandisz Márton*, *Imrik László* tanár, *dr. Kőbalmi Tamás* egyetemi tanár osztálytársunk és Sopronbánfalván *Bánfalvi Máttyás* erdész sírját. Az osztályfőnökünk elhunytáról mondott megemlékező szavai után a síron elhelyeztük a kegyelet virágait.

A második napunkon ismerős arcát mutatta Sopron, szemerkélt az eső. Mi az osztályfőnöki órára gyülekeztünk a tanteremben, *dr. Jereb Ottó* osztályfőnökünk, az osztálytitkár jelentést tett a létszámról: 35 fő, elhunyt 7 fő, hiányzik 3 fő, jelen van 25 fő. Jelen voltak meghívott vendégeink: *dr. Rónai Ferenc* igazgató, *Gillay József*, *dr. Bognár Béla*, *dr. Kondor Antal*, *dr. Fírbás Oszkár* és *Fábián Lajos* volt tanáraink, valamint hozzátartozóink.

Dr. Jereb Ottó osztályfőnök úr üdvözölte az osztályt, a megjelent vendégeket.

Dr. Rónai Ferenc igazgató úr üdvözöl-

te az osztályt, az iskola volt tanárait és minden vendéget. Elismerőleg nyilatkozott a találkozók hagyománytiszteelő rendszeréről és rövid tájékoztatót mondott az iskolában folyó oktatásról, az iskoláról. *Hegedűs János* osztálytársunk átadta népművészi alkotását, fa és agancs kompozíció szobrát az osztály ajándéka-ként *dr. Rónai Ferenc* igazgató úrnak.

Az osztályfőnökünk összefoglaló értékelő beszédében elmondta, hogy közülünk 5 fő egyetemi, felsőfokú képesítést szerzett, 2 fő 3-3 tudományos fokozatot szerzett és egyetemi tanári szintre jutott, 13 fő további középfokú végzettséget szerzett, 7 fő felsőfokú vezetői beosztásba jutott, a személyes sikereket a számtalan társadalmi és gazdasági kitüntetések igazolják. Az osztály megőrizte erkölcsös magatartását, senkit nem vettek bűnvádi eljárás alá. Az erdészszakmához hűséggel ragaszkodtak, mindössze 4 fő tekinthető pályaelhagyónak. Az elhunytakra: *Horvát Pál*, *Kiss István*, *Kiss Károly*, *dr. Kőbalmi Tamás*, *Lengyel Sándor*, *Pfeiffer Jenő* és *Tomor Antal* volt osztálytársunk emlékének egy perces néma felállással adóztunk.

Érdeklődéssel hallgattuk tanárainkat, amint az életútjaikról, a régmúlt és közelebbi élet eseményeiről, a mindennapjaikról beszéltek.

Osztályfőnökünk a korabeli osztálynaplót kinyitva szólított bennünket, hogy elmondjuk, mi történt velünk a munkahelyünkön, a magánéletünkben. A tájékoztatókból kicsengett az egyenes élet tisztelete, az erdészszakma, a család iránti szeretet. Örömmel hallgattuk társainknak a sikereikről mondottakat. A névsor-

ban, amikor az elhunytakhoz értünk, emlékünek adózva az osztálytitkár felolvasta az elhunytáról írt megemlékezést. A megemlékezéseket összeállították: *Hegedűs János*, *Gede Lajos*, *Muth Endre*.

A többórás osztályfőnöki óra végén *Molnár István* osztálytitkár az örökös osztályfőnökünk, *dr. Jereb Ottó* erdőmérnök-tanár úrnak, az osztály nevében megköszönte a nevelésünk és összetartásunk érdekében végzett fáradozását. *Karácsonyi Bernadett* (*Szabó Istvánné*) és *Kovács László* előzeneikléssel elénekeltük az Erdész himnuszt.

Délután, dacolva a szemerkélő esővel, emlékhelyeinket látogattuk meg. Jártunk többek között a Deák kútnál, az Emlékkőnél, a Roth Gyula professzor plakettnél az óriás bükk és lucfenyőnél, a volt kollégiumunknál. Este egy kitűnő vacsorával, jó hangulatú együttléttel ünnepeltük a jeles 50. éves évfordulót.

Az iskola 120 éves fennállásának megünneplésére 2005. szeptember 30. napján került sor. Az iskola léte 1885. évben Temesvár-Vadászerdőn kezdődött. Az évforduló egybeesik az iskolában 25 éve beindított faipari képzés évfordulójával.

A magas szakmai, kulturális igényességgel megrendezett ünnepségen meghívottként vettünk részt. Meghívásunk arról szólt, hogy *dr. Rónai Ferenc* igazgató úrtól átvehettük az 50 éve e iskolában érettségizettek „Arany oklevelét”. A jó hírű, nagy múltú iskola ünnepélye az „Erdészhimnusz” és „Faiparos himnusz” elénkelésével zárult.

Hazafelé a vonat ablakából elérzékenyülve néztük a távolba eltűnő hűség-torony képét.

Muth Endre

Fotó: **Pluzsik Tamás**

A csoportkép résztvevői balról jobbra:

1. sor: *Bedő István*, *Molnár István*, *Petz Ádám*, *Márton Ferenc*, *Tölgyes Ferenc*, *dr. Jereb Ottó* osztályfőnök, *Fábián Lajos* tanár, *Gillai József* tanár, *Muth Endre*

2. sor: *Hegedűs János*, *Csóka Lajos*, *Csóka Imre*, *Tóth Imre*, *Pataki Sándor*, *Ocskó Jolán*, *Karácsonyi Bernadett*, *dr. Fírbás Oszkár* tanár

3. sor: *Gede Lajos*, *Virág Ferenc*, *dr. Wittmann Gyula*, *Kovács László*, *Merényi Ida*, *Győrvári Mihály*, *Molnár József*, *Huttinger György*, *Varga Irén*, *Szabó László*, *Jónyer László*, *Rózsa Szilveszter*

120 éves a soproni erdész iskola

Jubileumi ünnepséget tartott Sopronban a Roth Gyula Gyakorló Szakközépiskola és Kollégium, a sokak által erdészeti technikusként ismert és elismert iskola. Fennállásának és erdészeti oktatásának 120 évéről és a faipari képzés 25 éves múltjáról emlékeztek meg. A rendezvényt megtisztelték a fenntartó Nyugat-Magyarországi Egyetem vezetői, a gazdálkodó és szakmai szervezetek képviselői, a társintézmények vezetői és képviselői.

A résztvevőket az iskola igazgatója, *dr. Rónai Ferenc* az alábbi szavakkal köszöntötte:

„Kedves Vendégeink, Tanulóink, Munkatársaim!

Tisztelettel köszöntöm ünnepségünk valamennyi résztvevőjét.

Ünnepelni gyűltünk össze, mert valamennyiünk életében vannak fontos állomások, jeles évfordulók, amelyek alkalmat adnak egy rövid visszatekintésre, hiszen aki nem törődik a múltjával nem biztos hogy a helyes utat választja a jövője felé.

Ezért is tartjuk fontosnak, hogy időről időre a kerek évfordulók kapcsán felidézzük történelmünket, értékeljük jelenünket.

Iskolánk az erdészeti szakképzés egyik legrégebbi intézménye, amely 1885. október 27-én Temesvár-Vadász-erdőn nyitotta meg kapuit az erdőt és természetet szerető és azt élethivatásának tekintő fiatalok előtt.

Fennállása során többször térdre kényszerült, de vezetői, köztük *Török Sándor* elkötelezettségének köszönhetően és az erdészszakma támogatásával átvészelt minden nehézséget, amit a trianoni országvesztés, a Tatára költözés, az átmeneti megszűnés utáni esz-

tergomi újrakezdés és végül a Sopronba költözés jelentett.

Az 1950-től kezdődő soproni működés különösen fontos, mert *dr. Tuskö László* 30 éves igazgatói irányítása mellett szerveződött tantestület színvonalas oktató-nevelő munkája emelte az országosan elismert intézmények sorába.

1980-1990-ig ez a folyamat tovább folytatódott és *dr. Bársony Lajos* vezetése alatt nagyon sokat javultak az oktatás tárgyi és infrastrukturális feltételei.

Az erdésztechnikus képzés 1980-ban faipari képzéssel egészült ki, amelynek immár negyed százados fennállását is ünnepeljük. Szép eredmények, sikeres életutak jelzik, hogy ebben a szakmában is megállják helyüket a tőlünk kikerülő tanulók. A fafeldolgozó ipar számára képzett szakembereinkről nagyon sok jó vélemény érkezett vissza iskolánkhoz.

Történelmi jelentőségű változás volt életünkben amikor 1999. szeptember 1-től a Nyugat-Magyarországi Egyetem fenntartásában gyakorlóiskolai státust kaptunk.

Azóta több évtizedes tapasztalattal a hátunk mögött a mérnök-tanár képzés gyakorlólhelyeként öt

vezetőtanár irányítása mellett szervezzük a tanítási gyakorlatokat.

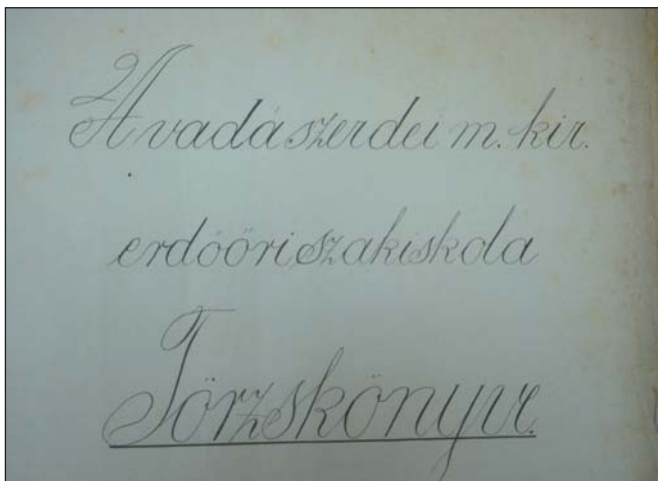
Az egyetemi fenntartás szakmai fejlesztést és fejlődést is eredményezett. Ennek köszönhetően indíthattuk el a

környezetvédelmi technikus és a vadgazdálkodási technikus képzésünket. Az Egyetemi Tanács rövidesen tárgyalja és várhatóan elfogadja az ERDŐGAZDA felsőfokú szakképzés programját, amely tovább szélesíti képzési lehetőségeinket.

Ez év júniusában megkaptuk az ÖKOISKOLA címet, amely a későbbiekben környezettudatosabb gondolkodásra és cselekvésre kötelez bennünket.

Igazságtalan lennék, ha nem tennék említést a közismereti képzésünkről. A szakképzés struktúrájának átalakítása

során szerepe jelentősen megnőtt. Kiváló tanárok munkájának köszönhetően színvonalas oktatásunk ezen a területen jó esélyt nyújt a kétszintű érettségire történő felkészülésre és a sikeres továbbtanulásra. Nyelvi képzésünk továbbfejlesztésére nyelvi előkészítő osztályt is indítottunk.

Kiemelten fontos szerep jut intézményünkben a nevelésnek, melynek során elődeink példáját követve a mai viszonyok között igyekszünk mindent megtenni azért, hogy nemcsak szakmailag, hanem emberileg is felkészítsük tanulóinkat. A közös igazgatású kollégium ebből a munkából jelentősen kiveszi a részét.

Napjainkban az oktatás alapvető változásokon ment keresztül. Az elkövetkező öt-hat évben 30%-os gyermeklétszám-csökkenéssel kell számolni.

Csak az az iskola képes hosszú távon fennmaradni, amelyik iránt megmarad

a tanulók és a szülők érdeklődése és használható tudáshoz juttatja diákjait.

Szakmánk hagyományai és Sopron szelleme kötelez bennünket a jövőben is.

Mi szakmai képzést folytató iskola vagyunk és jövőben is feladatunknak tartjuk, hogy az erdőgazdálkodás, a faipar és a környezetvédelem számára iskolájukra büszke, szakmaszerető, naprakész ismeretekkel rendelkező felelősen gondolkodó szakembereket neveljünk.

Ehhez kívánok magunknak és minden velünk együtt gondolkodónak sok sikert és biztos jövőt.”

Az értékelés után a fenntartó Nyugat-Magyarországi Egyetem rektora, *dr. Faragó Sándor* köszöntötte az intézményt, amelyben értékelte az egyedülálló helyzetből fakadó közös tevékenységet. Az iskola és ezen keresztül a társiskolák számára is felvázolta a megnyíló szakmai lehetőségeket és további támogatásáról biztosította a szakmai képzé-

sért felelősséget érző intézményeket. A köszöntő után *dr. Mészáros Károly*, az Erdőmérnöki Kar dékánja, *dr. Molnár Sándor*, a Faipari Mérnöki Kar dékánja, valamint *dr. Jámbor László*, a Tanulmányi Erdőgazdaság vezérigazgatója társaságában átadta a jubiláló iskolának emlékül *Csikós Nagy Márton* „FÖLD-ANYA” című szobrát.

Ezt követően *Desseffy Imre*, a Faipari Kutató Intézet nyugalmazott igazgatója, címzetes egyetemi docens emlékezett vissza az azóta is egyedülálló és csak ebben az iskolában folyó faipari képzés létrejöttének körülményeire.

A társiskolák hagyományos szalagkötéssel köszöntötték intézményünket, majd kitüntetések átadására került sor.

Az oktatási miniszter „Pedagógus Szolgálatért” emlékérmet adományozott nyugdíjba vonulása alkalmából *dr. Freiler Edit* tanárnőnek, és *Horváth Emil* tanár úrnak.

Az iskola által alapított *dr. Tuszkó László*-díjat, amelyet évente egy tanár és egy tanuló kaphat, ebben az évben *Horváth Lúcia* tanárnő és *Lunk Eszter* tanuló kapta.

A kitüntetések átvétele után jubileumi oklevelek átadására került sor az 50, 60 évvel ezelőtt végzett öregdiákok számára. Megható pillanatok voltak, amikor életútjuk rövid ismertetése mellett, példát állítva a mai nemzedéknek, átvették díszoklevelüket.

A jó hangulatú ünnepség kulturális élményeit tanulóink éneke, tánca, szavalata, hangszerszólója biztosította.

Kívánunk mindenkinek további sikeres évtizedeket.

Dr. Rónai Ferenc
igazgató

Fotó: **Szakközépiskola**